

UNDERVISNINGS- OCH
KULTURMINISTERIET

Högklassig grundläggande konstundervisning

Strategiska mål och strategiska kvalitetsindikatorer
för den grundläggande konstundervisningen

Högklassig grundläggande konstundervisning

Strategiska mål och strategiska
kvalitetsindikatorer för den grundläggande
konstundervisningen

Undervisnings- och kulturministeriet

Julkaisujen jakelu

Distribution av publikationer

**Valtioneuvoston
julkaisuarkisto Valto**

Publikations-
arkivet Valto

julkaisut.valtioneuvosto.fi

Undervisnings- och kulturministeriet

CC BY-SA 4.0

ISBN pdf: 978-952-263-925-7

ISSN pdf: 1799-0351

Layout: Statsrådets förvaltningsenhet, publikationsverksamheten

Helsingfors 2023 Finland

Högklassig grundläggande konstundervisning

Strategiska mål och strategiska kvalitetsindikatorer för den grundläggande konstundervisningen

Undervisnings- och kulturministeriets publikationer 2023:44	Tema	Kultur
Utgivare Undervisnings- och kulturministeriet		
Författare Undervisnings- och kulturministeriet	Sidantal	74
Språk svenska		

Referat

Kvalitetsarbetet på strategisk nivå inom den grundläggande konstundervisningen är en del av det mer omfattande kvalitetsarbetet inom branschen samt av den kontinuerliga utvecklingen, och det byggs upp som ett kontinuum för att stärka kunskapsunderlaget för utbildningsformen.

De strategiska målen för den grundläggande konstundervisningen fastställer enhetliga riktlinjer för kvalitetshandlingen och ledningen av utbildningsformen. Med hjälp av dem stöds branschen i ett kontinuerligt, långsiktigt stärkande och utveckling av kvaliteten i en föränderlig verksamhetsmiljö. En gemensam uppfattning om kvaliteten och utvärderingen av den stärker den kompetens som utbildningsformen ger, främjar samarbetet mellan aktörerna, ökar genomslagskraften hos och kännedomen om utbildningsformen samt skapar förutsättningar för ökad forskningsinformation om den grundläggande konstundervisningen och kunskapsbaserad ledning.

Centrala, mätbara kvalitetsindikatorer har härletts ur de strategiska målen för den grundläggande konstundervisningen. Dessutom har man beskrivit befintliga centrala riksomfattande datainsamlingar och identifierat informationsbehoven. Vidare har man skissat upp en modell för systematisk datainsamling. De strategiska indikatorerna och en systematisk mätning av dem lyfter fram utvecklingens riktningar och ger information om hur den eftersträvade kvaliteten förverkligas i den grundläggande konstundervisningen. Genom att identifiera, utvärdera och utveckla kvaliteten inom den grundläggande konstundervisningen tryggas och möjliggörs verksamhetsförutsättningarna för det finländska kultur- och konstfältet nu och i framtiden.

Nyckelord grundläggande konstundervisning, kultur, undervisning, indikatorer, kvalitetsarbete, strategiarbete

ISBN PDF 978-952-263-925-7 **ISSN PDF** 1799-0351

URN-adress <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-925-7>

Laadukas taiteen perusopetus

Taiteen perusopetuksen strategiset tavoitteet sekä laadun strategiset indikaattorit

Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2023:44		Teema	Kulttuuri
Julkaisija	Opetus- ja kulttuuriministeriö		
Tekijä/t	Opetus- ja kulttuuriministeriö		
Kieli	ruotsi	Sivumäärä	74

Tiivistelmä

Taiteen perusopetuksen strategisen tason laatutyö on osa toimialan laajempaa laatutyötä sekä jatkuvaa kehittämistä, ja se rakentuu jatkumoksi koulutusmuotoa koskevan tietopohjan vahvistamiselle.

Taiteen perusopetuksen strategiset tavoitteet määrittävät koulutusmuodon laadunhallinnalle ja johtamiselle yhdenmukaiset suuntaviivat. Niiden avulla tuetaan toimialaa jatkuvassa, pitkäjänteisessä laadun vahvistamisessa ja kehittämisessä muuttuvassa toimintaympäristössä. Yhteinen käsitys laadusta ja sen arvioinnista vahvistaa koulutusmuodon tuottamaa osaamista, edistää toimijoiden välistä yhteistyötä, lisää koulutusmuodon vaikuttavuutta ja tunnettavuutta sekä luo edellytyksiä taiteen perusopetusta koskevan tutkimustiedon lisääntymiselle ja tiedolla johtamiselle.

Taiteen perusopetuksen strategisista tavoitteista on johdettu keskeisiä, mitattavissa olevia laadun indikaattoreita. Lisäksi on kuvattu jo olemassa olevat keskeiset valtakunnalliset tiedonkeruut sekä tunnistettu tietotarpeita. Edelleen on hahmoteltu systemaattisen tiedonkeruun malli. Strategiset indikaattorit ja niiden systemaattinen mittaaminen tuovat esiin kehityksen suuntia ja antavat tietoa taiteen perusopetuksessa tavoiteltavan laadun toteutumisesta. Tunnistamalla, arvioimalla ja kehittämällä taiteen perusopetuksessa toteutuvaa laatua turvataan ja mahdollistetaan suomalaisen kulttuuri- ja taidekentän toimintaedellytyksiä nyt ja tulevaisuudessa.

Asiasanat taiteen perusopetus, kulttuuri, koulutus, indikaattorit, laatutyö, strategiatyö

ISBN PDF 978-952-263-925-7 **ISSN PDF** 1799-0351

Julkaisun osoite <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-925-7>

High-quality basic education in the arts

Strategic objectives and strategic quality indicators in basic education in the arts

Publications of the Ministry of Education and Culture, Finland 2023:44	Subject	Culture
Publisher	Ministry of Education and Culture	

Author(s)	Ministry of Education and Culture		
Language	Swedish	Pages	74

Abstract

The strategic-level quality work of basic education in the arts is part of the broader quality work and continuous development of the sector. It is also continuation of the work done to strengthen the knowledge base of basic education in the arts.

The strategic objectives of basic education in the arts set uniform guidelines for general and quality management in this form of education. They support the sector's continuous, long-term efforts to strengthen and enhance quality in the changing operating environment. A shared understanding of quality and its assessment builds up the skills produced in basic education in the arts, promotes collaboration within this form of education, boosts its effectiveness and recognisability, and creates favourable conditions for facilitating knowledge-based management and increasing research data.

Key measurable quality indicators have been derived from the strategic objectives. This report describes the main existing nationwide data collections and identifies information needs. Moreover, the report outlines a systematic data collection model. The strategic indicators and their systematic measurement reveal trends and provide information on the extent to which the desirable level of quality is achieved in basic education in the arts. By recognising, assessing and developing the quality realised in basic education in the arts it is possible to ensure and support the operating conditions of the Finnish field of arts and culture.

Keywords basic education in the arts, culture, education, indicators, quality work, strategic work

ISBN PDF	978-952-263-925-7	ISSN PDF	1799-0351
-----------------	-------------------	-----------------	-----------

URN address <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-925-7>

Innehåll

Förord	7
1 Inledning	8
2 Utgångspunkter för kvalitetsarbetet inom den grundläggande konstundervisningen	13
2.1 Stärkande av det aktuella kunskapsunderlaget.....	14
2.2 Föränderlig verksamhetsmiljö.....	17
3 Kvalitetsarbetet inom den grundläggande konstundervisningen som helhet	20
3.1 Centrala begrepp.....	23
3.2 Strategiskt och pedagogiskt kvalitetsarbete.....	25
3.3 Nivåer på den pedagogiska kvalitetsgranskningen.....	26
4 Modell för systematisk datainsamling och informationsbehov	29
5 Strategiska mål och strategiska indikatorer för den grundläggande konstundervisningen	33
5.1 Den grundläggande konstundervisningen är pedagogiskt högklassig.....	35
5.1.1 Kompetens ger upphov till en god spiral.....	36
5.1.2 Pedagogik som utvecklas kontinuerligt.....	38
5.2 Tillgången till grundläggande konstundervisning och dess tillgänglighet förverkligas på lika villkor.....	41
5.3 Kunskapsbasen för den grundläggande konstundervisningen stärks och kunskapen utnyttjas på bred front.....	45
5.4 Strukturerna för den grundläggande konstundervisningen svarar flexibelt på samhällets föränderliga behov.....	47
5.5 Finansieringen av den grundläggande konstundervisningen stöder kvaliteten på och förnyelsen av den grundläggande konstundervisningen.....	50
6 Följande steg i kvalitetsarbetet inom den grundläggande konstundervisning ...	56
Källor	59
Bilagor	62
Bilaga 1: Indikationstabeller.....	62
Bilaga 2. Stärkande av kunskapsunderlaget för den grundläggande konstundervisningen 2018–2023 (bl.a.):.....	73

FÖRORD

Det framtidsinriktade kvalitetsarbetet inom den grundläggande konstundervisningen har förberetts i vår tid, där framtidens oförutsägbarhet, osäkerhet och allt snabbare förändringar framhävs. Förändringarna i samhället kräver att vi anpassar oss och samtidigt öppnar de också dörrar för oss att skapa nya verksamhetssätt. Vi har möjlighet att ta tag i det nya och fatta beslut för att bygga en bättre framtid. Det förutsätter att vi har en allt bättre förmåga att samarbeta och tänka systemiskt.

Högklassig konstfostran och grundläggande konstundervisning skapar slagkraft och meningsfullhet särskilt på individnivå, något som delvis ligger utom räckvidden för alla indikatorer: Konst- och kulturfostern stärker byggandet av individens egen identitet. Den ökar framtidstron, den mentala kriställigheten, den positiva nyfikenheten och modet att möta nya saker ensam och tillsammans med andra.

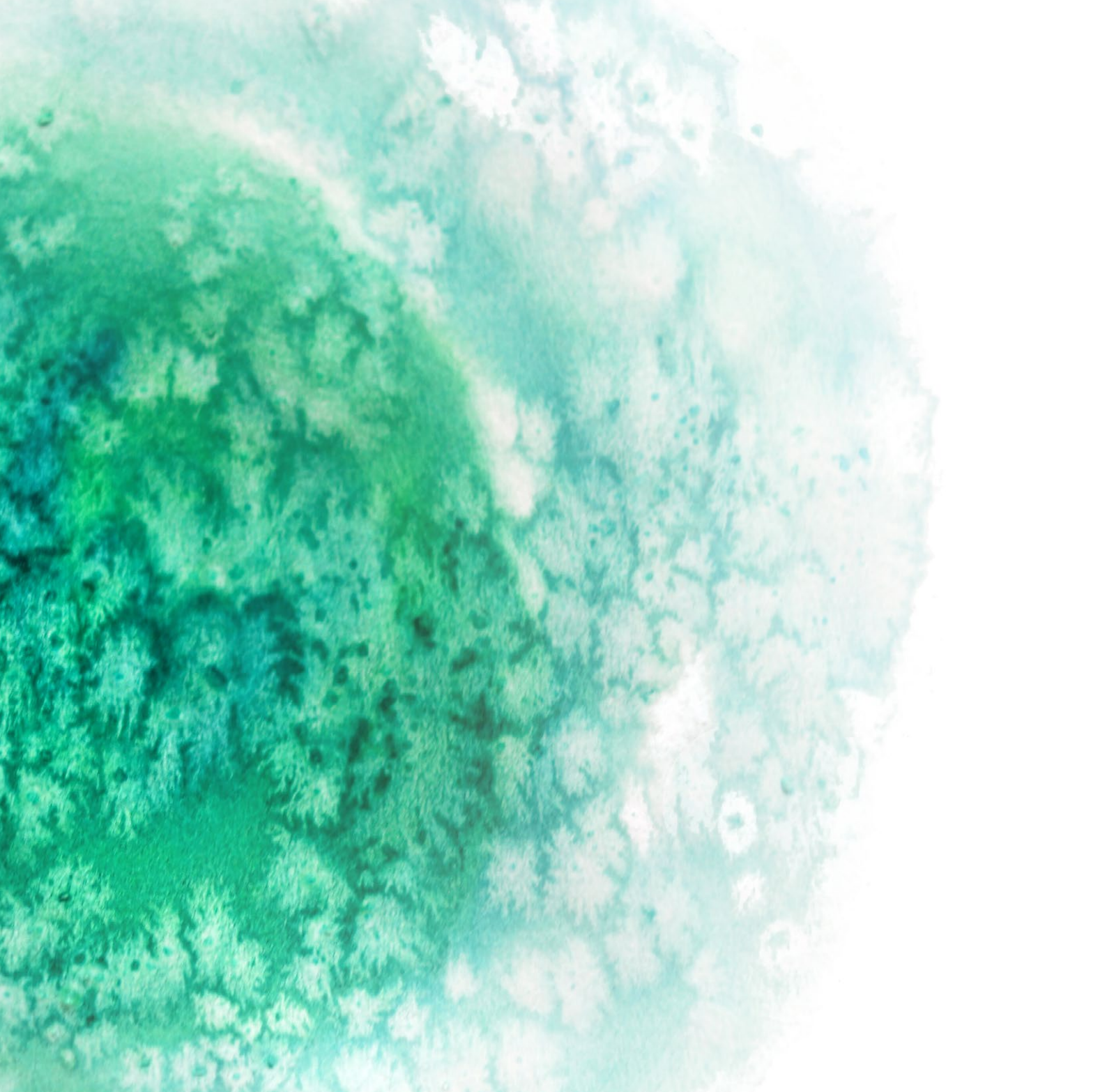
Syftet med de strategiska målen för den grundläggande konstundervisningen är att fastställa enhetliga riktlinjer för kvalitetshandlingen och ledningen av utbildningsformen. Med hjälp av dem stöds utbildningsanordnarna och hela branschen i att kontinuerligt stärka och utveckla kvaliteten. De strategiska målen, de centrala indikatorer som härletts ur dem samt de metoder för systematisk mätning som utvecklats för att följa upp indikatorerna styr mot en framtid, där en högklassig grundläggande konstundervisning som en unik del av det finländska utbildningssystemet även i fortsättningen främjar kompetensen inom olika konstområden, den kulturella delaktigheten och välbefinnandet samt stärker individens livslånga relation till konsten.

Utöver kärngruppen som bestod av experter från undervisnings- och kulturministeriet och Utbildningsstyrelsen har representanter för Förbundet för grundläggande konstundervisning, Finlands Kommunförbund och Medborgarinstitutets förbund bidragit till kommentarerna om kvalitetsarbetet på strategisk nivå inom den grundläggande konstundervisningen. Dessutom har man hört bl.a. experter från undervisnings- och kulturministeriet, Utbildningsstyrelsen och Nationella centret för utbildningsutvärdering NCU. Jag framför mitt varma tack till alla som deltagit i beredningen.

Jag hoppas att kvalitetsarbetet på den strategiska nivån inom den grundläggande konstundervisningen stärker den aktiva diskussionen om framtiden för den grundläggande konstundervisningen och bidrar till utvecklingen av utbildningsformen under de närmaste åren. Vid horisonten skymtar bl.a. en skrivelse i regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering om en reform av lagstiftningen om grundläggande konstundervisning med målet att förbättra undervisningens tillgänglighet med beaktande av olika konstområden.

Riitta Kaivosoja, överdirektör, Undervisnings- och kulturministeriet

Oktober 2023

1 Inledning

Den grundläggande konstundervisningen som en del av det finländska utbildningssystemet är målinriktad undervisning som framskrider från en nivå till en annan och som i första hand ordnas för barn och unga inom olika konstområden. I samband med den ordnas även annan inkluderande konst- och kulturverksamhet på bred front och via mångsidiga samarbetsstrukturer. Det är fråga om en i internationell jämförelse unik utbildningsform som via verksamhetens karaktär är starkt kopplad till hela hobbyfältet.

Inom den grundläggande konstundervisningen ordnas undervisning i nio olika konstområden enligt grunderna för de gemensamma läroplanerna i form av två olika lärokurser under handledning av yrkeskunniga lärare på finska och svenska. Nästan 130 000 elever deltar i undervisningen varje år och den erbjuds i över 85 procent av kommunerna i Finland. Utbildningsformen styrs av egen lagstiftning. Den första lagen om grundläggande konstundervisning trädde i kraft 1992. Trettio år senare inleddes ett utvecklingsarbete för att fastställa, mäta och utvärdera kvaliteten på den grundläggande konstundervisningen (nedan kvalitetsarbete).

Undervisnings- och kulturministeriets strategi 2030 och undervisnings- och kulturministeriets kulturpolitiska strategi 2025 fastställer omfattande mål för utbildnings- och kulturpolitiken som stärker bildningen. Även den strategiska utvecklingen och kvalitetsarbetet inom den grundläggande konstundervisningen ingår i målen.

Kunskapsunderlaget om grundläggande konstundervisning har stärkts betydligt 2019–2023, när utbildningsformen har kopplats till flera olika datainsamlingar, register och datalager. Dessutom har man låtit göra separata utredningar om den grundläggande konstundervisningen och beskrivit referensarkitekturen för den grundläggande konstundervisningen. Behovet av att utveckla utbildningsformen och stärka kunskapsunderlaget ytterligare har identifierats i flera av de ovan nämnda utredningarna och det har också antecknats bland annat i den utbildningspolitiska redogörelsen för 2021¹ samt i ministeriernas framtidsöversikt för 2022.² Utbildningsformen ska granskas och utvecklas som en helhet i förhållande till de förändringar som skett under de senaste trettio åren samt i förhållande till behoven i ett samhälle som ständigt förändras.

Det är en krävande uppgift att definiera den högklassiga grundläggande konstundervisningen samt att identifiera och utveckla sätten att mäta och utvärdera kvaliteten. Trots detta måste man ta itu med det. En öppen diskussion om grundläggande konstundervisning som upplevs som högklassig är en förutsättning för att utbildningsformen ska

1 Statsrådets publikationer 2021:24.

2 Statsrådets publikationer 2022:58.

utvecklas, och den ska möjliggöras både på strategisk och funktionell nivå. Kvaliteten på undervisning och utbildning får inte tas för given, utan villkoren för undervisning och inläring måste systematiskt tillgodoses.

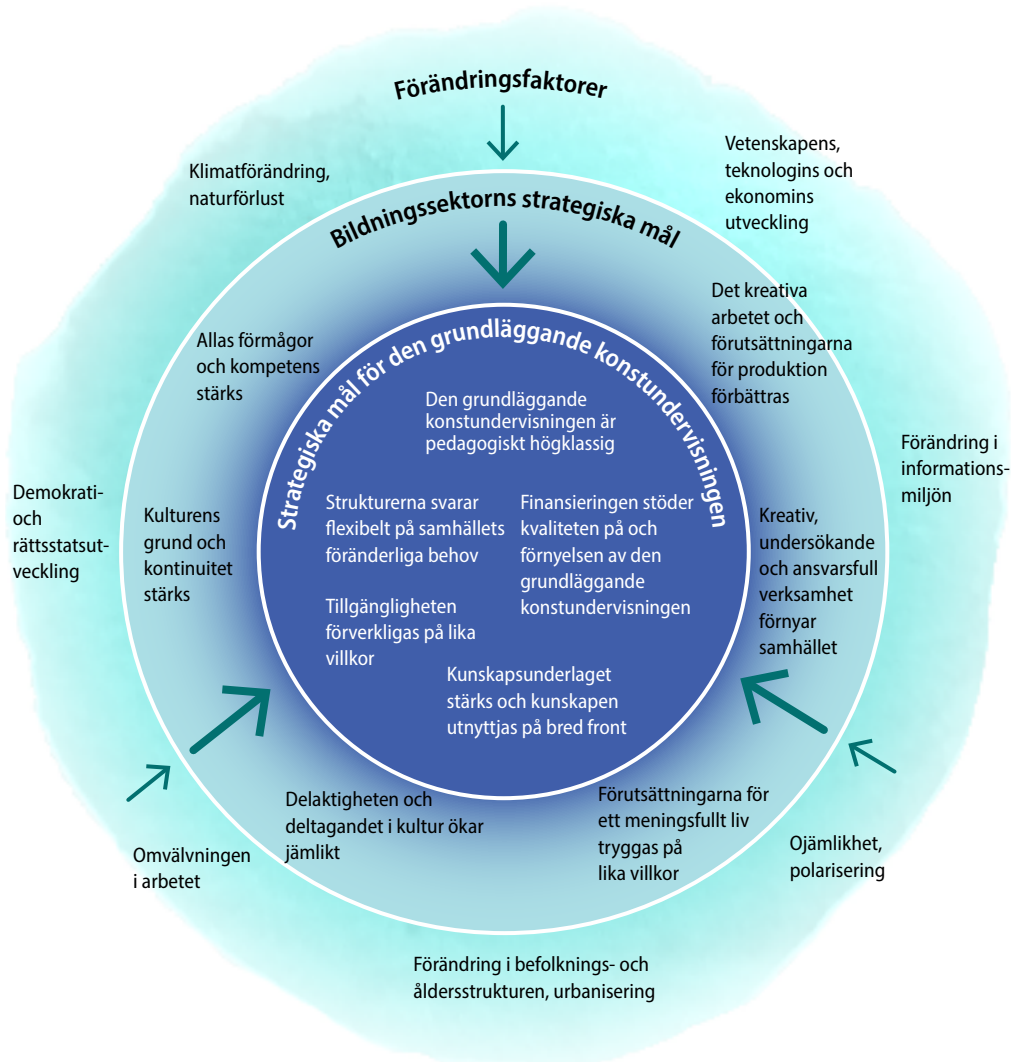
En gemensam syn på kvaliteten på och utvärderingen av den grundläggande konstundervisningen stärker den kompetens som undervisningsformen ger, främjar samarbetet mellan aktörerna inom den grundläggande konstundervisningen, ökar genomslagskraften hos och kännedomen om utbildningsformen samt skapar förutsättningar för ökad forskningsinformation om den grundläggande konstundervisningen och kunskapsbaserad ledning. Uppfattningen om den kvalitet som eftersträvas i den grundläggande konstundervisningen och genomförandet av en högklassig grundläggande konstundervisning gynnar i stor utsträckning hela branschen samt ökar också elevernas och familjernas förståelse för utbildningsformen.

Den centrala utgångspunkten för det strategiska kvalitetsarbetet utgörs av *referensarkitekturen för den grundläggande konstundervisningen* som bearbetats under ledning av undervisnings- och kulturministeriet och i aktiv växelverkan med sektorn för grundläggande konstundervisning sedan 2021 och som beskriver utbildningsformens framtida målbild. Grunden för arbetet med referensarkitekturen är lagstiftningen om den grundläggande konstundervisningen, grunderna för läroplanen för den grundläggande konstundervisningen samt centrala strategier, utredningar och undersökningar som gäller den grundläggande konstundervisningen samt de nyaste visionsarbetena, datainsamlingarna och framtidsrapporterna inom konstfostran. De strategiska mål för den grundläggande konstundervisningen som beskrivs som en del av referensarkitekturarbetet har preciserats i detta dokument.

De fem strategiska målen som presenteras i dokumentet och figur 1 beskriver målbilden för den grundläggande konstundervisningen av hög kvalitet:

- Den grundläggande konstundervisningen är pedagogiskt högklassig.
- Tillgången till grundläggande konstundervisning och dess tillgänglighet förverkligas på lika villkor.
- Kunskapsunderlaget för den grundläggande konstundervisningen stärks och kunskapen utnyttjas på bred front.
- Strukturerna för den grundläggande konstundervisningen motsvarar samhällets föränderliga behov.
- Finansieringen av den grundläggande konstundervisningen stöder kvaliteten på och förnyelsen av den grundläggande konstundervisningen.

Figur 1. De strategiska målen för den grundläggande konstundervisningen som anges i mitten av figuren sammanfattas i de mer omfattande strategiska målen för bildningssektorn och de verkställs i förhållande till de förändringsfaktorer i samhället som nämns i figurens yttre cirkel.

Enligt *undervisnings- och kulturministeriets strategi 2030*³ ska man sträva efter att stärka allas förmågor och kompetens. Till detta mål hör bland annat det strategiska målet att stärka tillgången till och tillgängligheten hos den grundläggande konstundervisningen. Den grundläggande konstundervisningen främjar också kreativ, undersökande och ansvarsfull verksamhet som förnyar samhället. Dessutom svarar den grundläggande konstundervisningen också på målet att trygga förutsättningarna för ett betydelsefullt liv på lika villkor bland annat genom att stärka elevernas livslånga förhållande till konsten samt genom att stödja uppbyggnaden av den egna identiteten.

3 Undervisnings- och kulturministeriets publikationer 2019:12

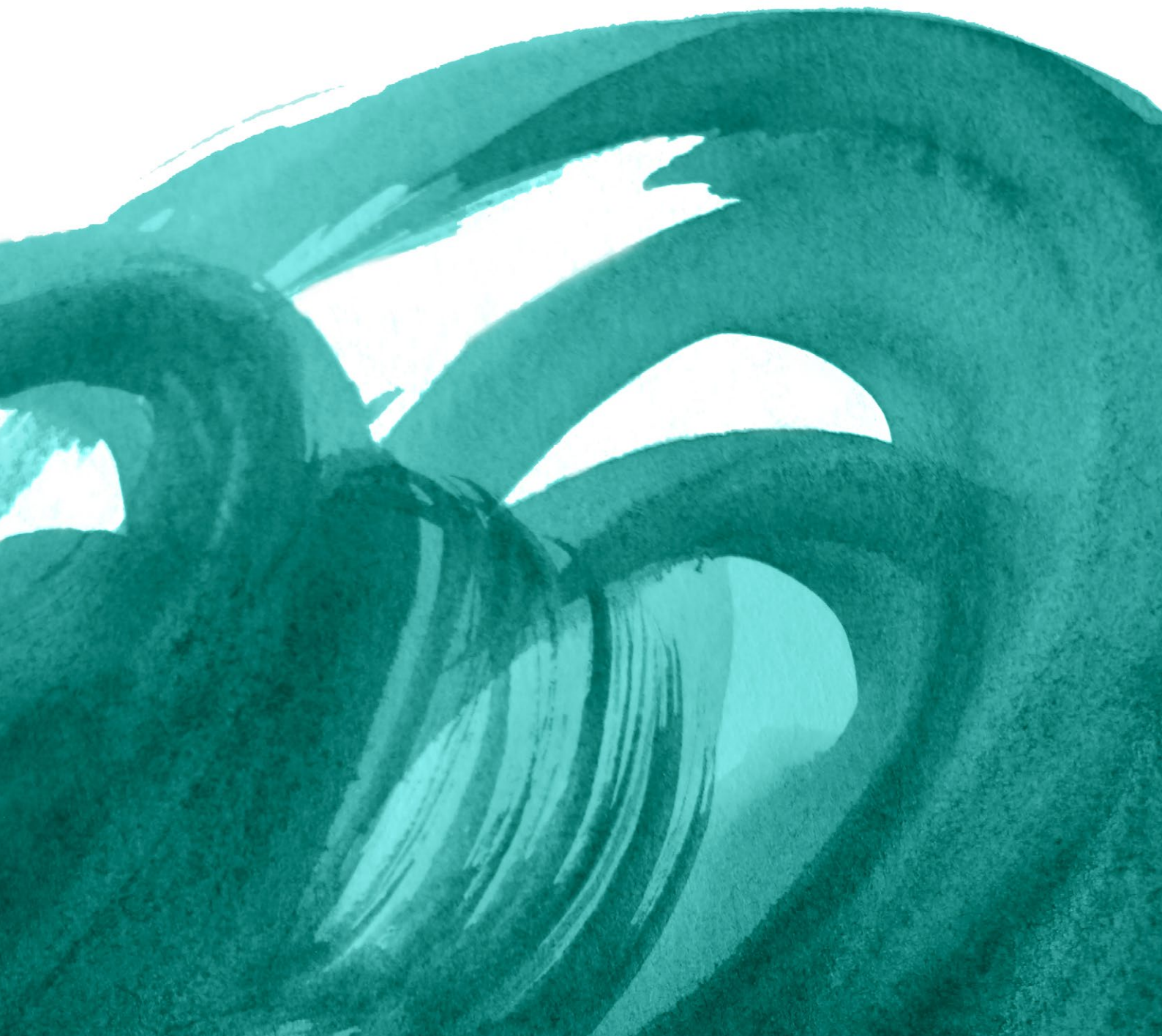
I *undervisnings- och kulturministeriets kulturpolitiska strategi 2025*⁴ är den grundläggande konstundervisningen särskilt kopplad till stärkandet av kulturens grund och kontinuitet. Via den grundläggande konstundervisningen kan man dock i större utsträckning främja även andra mål i den kulturpolitiska strategin, till exempel förutsättningarna för kreativt arbete och produktion. Ett centralt mål i det strategiska kvalitetsarbetet inom den grundläggande konstundervisningen är dessutom att främja jämlik delaktighet och deltagande i kultur.

Genom att identifiera, utvärdera och utveckla kvaliteten inom den grundläggande konstundervisningen tryggas och möjliggörs verksamhetsförutsättningarna för kultur- och konstfältet nu och i framtiden. De strategiska målen för den grundläggande konstundervisningen speglas och verkställs i förhållande till de omfattande förändringsfaktorer som påverkar samhället och som har visualiserats i den yttre cirkeln i figur 1.

Ur de strategiska målen har härletts centrala kvalitetsindikatorer. Genom att följa med utvecklingen av indikatorerna kan nivån på det strategiska målet verifieras (se kapitel 3). Dessutom har man beskrivit befintliga centrala riksomfattande datainsamlingar och identifierat datainsamlingar som ännu behövs. Vidare har man skissat upp en modell för systematisk datainsamling, vars mål är att stärka produktionen av information om den grundläggande konstundervisningen enligt behov och på ett genomtänkt sätt. Då ökar utnyttjandet av informationen, antalet överlappande och sporadiska datainsamlingar minskar och förutsägbarheten i insamlingen av data förbättras.

Kvalitetsarbetet inom den grundläggande konstundervisningen är indelat i strategiskt och pedagogiskt kvalitetsarbete. I detta dokument beskrivs de strategiska indikatorer som producerats i processen för strategiskt kvalitetsarbete. Vid sidan av det strategiska kvalitetsarbetet har man utfört pedagogiskt kvalitetsarbete vars främsta syfte är att stödja läroanstalterna i deras lagstadgade självutvärdering av sin egen verksamhet. Den som ordnar utbildningen ska också utvärdera utbildningen samt delta i extern utvärdering av verksamheten. Som en del av det pedagogiska kvalitetsarbetet har Utbildningsstyrelsen fastställt läroplansbaserade kvalitetsbeskrivningar, dvs. pedagogiska indikatorer för den grundläggande konstundervisningen. Fyrklöver-modellen, där de pedagogiska indikatorerna ingår, har producerats som en process som är separat från det strategiska kvalitetsarbetet. Modellen är avsedd som ett verktyg för läroanstalterna för utvärdering och utveckling av deras egen verksamhet. Utbildningsstyrelsen publicerar Fyrklöver-modellen före utgången av 2023.

4 Undervisnings- och kulturministeriets publikationer 2017:20

2 Utgångspunkter för kvalitetsarbetet inom den grundläggande konstundervisningen

2.1 Stärkande av det aktuella kunskapsunderlaget

För den grundläggande konstundervisningens del finns det fortfarande en mindre mängd riksomfattande, kvalitativ och kvantitativ information som regelbundet samlas in än i fråga om andra utbildningsformer. Därför bör man aktivt fortsätta att stärka kunskapsbasen om utbildningsformen och systematisera den. Detta är också ett centralt mål för det strategiska kvalitetsarbetet.

År 2019 kopplades den fördjupade lärokursen för den grundläggande konstundervisningen till den nationella referensramen för examina och andra kompetenshelheter. Dessutom anslöts den grundläggande konstundervisningen till datainsamlingen *Lärare och rektorer i Finland*, där bland annat lärarnas och rektorernas behörighet samt ålders- och könsstrukturer granskades. Den utredningsgrupp som undervisnings- och kulturministeriet tillsatte 2021 har föreslagit att ett lärarregister inrättas i Finland⁵, eftersom den enkätbaserade insamlingen av läraruppgifter som görs med tre års mellanrum är otillräcklig med tanke på aktuell och tillförlitlig statistikföring, uppföljning och forskning. Förutsättningarna för att inrätta ett lärarregister har på uppdrag av ministeriet utretts ytterligare, men tills vidare har inga beslut fattats om genomförandet av registret.

År 2019 preciserades Statistikcentralens enkät om *hemkommunsersättning inom förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen* med tanke på den grundläggande konstundervisningen, och målet var att bättre identifiera de läroanstalter som ger grundläggande konstundervisning och som inte får statsandel per undervisningstimme. Enkäten har dock sedermera lagts ned och behovet av information om den grundläggande konstundervisningen har förblivit oförändrat.

Datainsamlingen *Kulturens TEAvisari* har sedan 2019 bland annat innehållit frågor om tillgången till och tillgängligheten hos den grundläggande konstundervisningen. I enkäten samlar Institutet för hälsa och välfärd THL in information om hälsofrämjande kulturverksamhet med två års mellanrum.

År 2019 färdigställdes också professor Anniina Suominens utredning *Selvitys taiteen perusopetuksen rahoitusjärjestelmän uudistamistarpeista taiteen perusopetuksen saatavuuden turvaamiseksi sekä rahoitusjärjestelmän selkeyttämiseksi ja ajantasaistamiseksi*⁶, som beställts av ministeriet.

5 Hannula, Karhunen & Pursiainen 2021.

6 Suominen 2019.

År 2020 anslöts anordnartillstånden för grundläggande konstundervisning av undervisnings- och kulturministeriet till undervisningsförvaltningens styrnings- och regleringstjänst (OIVA), där informationen om anordnartillstånd är öppet tillgänglig för alla. Även den utredning som Utbildningsstyrelsen producerat och Tiia Luoma sammanställt, *Taiteen perusopetus 2020 – selvitys taiteen perusopetuksen järjestämisestä lukuvuonna 2019–2020*⁷, blev färdig. Utredningen genomfördes som en webbenkät till alla läroanstalter för grundläggande konstundervisning som man kände till. I webbenkäten behandlades nätverket av läroanstalter för grundläggande konstundervisning, elefant, undervisningsutbud, finansiering och elevavgifter, samarbete samt den närmaste framtiden.

Sedan 2021 har *referensarkitekturen för grundläggande konstundervisning* beretts. Referensarkitekturen är ett offentligt dokument som uppdateras och ett utvecklingsverktyg som beskriver utbildningsformens målbild i framtiden. Även de centrala aktörerna inom den grundläggande konstundervisningen, deras roller och interaktionsförhållanden har beskrivits noggrant som en del av referensarkitekturens verksamhetsarkitekturnivå, och informationen finns på en wiki-webbplats som är öppen för alla.⁸ Referensarkitekturen för den grundläggande konstundervisningen är kopplad till den mer omfattande helhetsarkitekturen för småbarnspedagogik, utbildning och kontinuerligt lärande, som håller på att utarbetas.

I och med lagändringen som trädde i kraft i början av 2023 förbättrades förutsättningarna för identifiering och erkännande av kompetens inom den grundläggande konstundervisningen när det blev möjligt att spara uppgifter om studieprestationer inom den grundläggande konstundervisningen i det riksomfattande Koski-datalagret som upprätthålls av Utbildningsstyrelsen.⁹ Lagändringen föregicks av Anni Valajärvis utredning *Esiselvitys taiteen perusopetuksessa saavutetun osaamisen tunnustamisen ja tunnustamisen edistämistä*¹⁰, som ministeriet beställde 2021.

Andra viktiga utredningar på senare tid är också Lasse Garoffs utredning *Mer än hobby! En kartläggning av den grundläggande konstundervisningen på svenska i Finland*¹¹ (2019) som Svenska Kulturfonden beställt, samt Dan Sundbloms utredning *Konstundervisning för barn och unga på svenska i Finland*¹² (2022), som ökade informationen om den

7 Luoma 2020.

8 Referensarkitekturen för den grundläggande konstundervisningen, Eduuni-wiki.

9 Lag om nationella studie- och examensregister 2017/884.

10 Valajärvi 2021.

11 Garoff 2019.

12 Sundblom 2022.

svenskspråkiga grundläggande konstundervisningen i Finland. Utredningarna har lett till Svenska Kulturfondens strategiska satsning (6 miljoner euro 2022–2025) för att förbättra tillgången till och tillgängligheten hos konstundervisning för barn och unga. Dessutom producerades värdefull information om den grundläggande konstundervisningens betydelse i den finländska musikutbildningens kontinuum av forskningsprojektet *Musiikin opintopolut* våren 2023. Kulturpolitiska forskningscentret Cupore ansvarade för undersökningen. Taitoförbundet producerade en utredning om utbildningsvägarna i hantverk och möjligheterna att lära sig hantverk i Finland 2022.¹³ År 2022 publicerades två utredningar om ordkonstens status och framtid: Vähämaas *Sanataideopettaja: Tulevaisuuden toiveammatit – selvitys sanataideopetuksen tilasta 2020-luvulla*¹⁴ och Martens-Seppelins *Ordkonst – framtidens utbildningsvägar och arbetsfält*.¹⁵

Riksomfattande information om olika konsthobbyer finns bland annat i enkäten *Hälsa i skolan*. Även Statens ungdomsråd har i samarbete med Ungdomsforskningssällskapet sedan 2009 utrett frågor som gäller media och kultur som hobby i en *fritidsundersökning* som riktar sig till unga.

Som stöd för den kunskapsbaserade ledningen har det under det senaste åren också färdigställts andra betydande undersökningar, utredningar och riktlinjer som konst- och kulturutbildningen och den grundläggande konstundervisningen som en del av den anknyter till och som har producerat information också som stöd för utvecklingen av kvaliteten på den grundläggande konstundervisningen. Ett sådant forskningsprojekt har till exempel varit det tvärvetenskapliga forskningsprojektet *ArtsEqual* (2015–2021) som koordinerades av Konstuniversitetet och som utredde konstens, kulturens och konstfostrans tillgänglighet. I projektet utarbetades åtgärdsrekommendationer även för den grundläggande konstundervisningen. Åren 2018–2019 genomfördes projektet *Tillgänglig hobby inom konst 2* (SATA2), där man byggde upp verksamhetsmodeller som stöder barnkulturcentrens och den grundläggande konstundervisningens tillgänglighet. Dessutom stärktes i synnerhet under coronapandemins livligaste år förståelsen för beredskapen hos aktörer inom den grundläggande konstundervisningen att utnyttja bland annat digitala resurser och stödja lärarnas och elevernas ork och välbefinnande; olika aktörer samlade aktivt in och producerade information.

Det pågående *kommunikationsprojektet för kultur KULTTI* producerar information om bland annat det konstområdesspecifika utbudet inom den grundläggande konstundervisningen. Inom projektet utvecklas ett kunskapsunderlag som beskriver kommunernas

13 Raunio & Paju 2022.

14 Vähämaa 2022.

15 Martens-Seppelin 2022.

kulturverksamhet och som innehåller öppet tillgänglig information om kommunernas kulturekonomi och -verksamhet. Bakgrunden till projektet är undervisnings- och kulturministeriets nationella utvecklingsuppdrag, och kunskapsunderlaget utvecklas i samarbete mellan Kommunförbundet, Cupore och kommunfältet. Syftet är att utveckla en elektronisk datainsamlingsplattform för kommunerna och målet är att upprätthålla och utveckla plattformen även efter projektet.

Utbildningsstyrelsens årliga datainsamlingar, *insamlingen av kostnadsuppgifter och basuppgiftsenkäten*, riktar sig till aktörer som omfattas av statsandel per undervisningstimme för både grundläggande konstundervisning och fritt bildningsarbete. Dessutom samlar Statskontoret årligen in *bokslutsuppgifter* för kommunernas och samkommunernas grundläggande konstundervisning. Årliga datainsamlingar genomförs också i kommunerna och den information som samlas in från dem är regional och lokal.

År 2023 uppdateras *Statistikcentralens läroanstaltsregister* så att det gäller hela fältet av läroanstalter för grundläggande konstundervisning. Detta stärker på ett betydande sätt kunskapsunderlaget för den grundläggande konstundervisningen. Uppdateringen av läroanstaltsregistret gör det möjligt att för första gången producera statistikuppgifter om hela verksamhetsområdet för den grundläggande konstundervisningen.

2.2 Föränderlig verksamhetsmiljö

Den grundläggande konstundervisningen, liksom andra utbildningsformer, utvecklas i en verksamhetsmiljö som förändras snabbt. Utbildningsformen kan i bästa fall ha en positiv inverkan på större samhällsfenomen och förebygga att riskerna i anslutning till dem realiserar.

Centrala förändringsfaktorer som påverkar verksamhetsmiljön för den grundläggande konstundervisningen är till exempel förändringar i befolknings- och åldersstrukturen samt urbaniseringen, ökad ojämlikhet och polarisering, vetenskapens, teknologins och ekonomins utveckling, demokrati- och rättsstatsutvecklingen, omvälvningen i arbetet och informationsmiljön samt klimatförändringen och naturförlusten.¹⁶ Dessutom har den globala pandemin orsakad av coronaviruset och kriget i Europa samt den allmänna höjningen av kostnadsnivån påverkat anordnandet av grundläggande konstundervisning och deltagandet i den.

16 De samhälleliga förändringsfaktorerna har härletts ur Undervisnings- och kulturministeriets utbildningspolitiska redogörelse (Statsrådets publikationer 2021:24), Sitras megatrender (Dufva & Rekola 2023) och Statsrådets framtidsredogörelse (Statsrådets publikationer 2023:1).

En verksamhetsmiljö som ständigt förändras kräver förmåga till flexibelt tänkande och beredskap för livslångt lärande. Centrala framtidsfärdigheter är bland annat de nyckelfärdigheter för livslångt lärande som Europeiska kommissionen identifierat, såsom flerspråkighet, digitala och tekniska färdigheter samt färdigheter i anslutning till kulturmedvetenhet och -uttryck.¹⁷

Grundläggande konstundervisning är en för eleven frivillig utbildning som inte leder till examen och som samtidigt i stor utsträckning ackumulerar elevens kompetens. Utbildningsformens effekter sträcker sig förutom till bildningssektorn även till andra förvaltningsområden, av vilka de viktigaste är social- och hälsovårdsministeriets samt arbets- och näringsministeriets förvaltningsområden. På grund av den tväradministrativa karaktären hos den grundläggande konstundervisningen är det naturligt att granska utvecklingen av utbildningsformen även genom multiprofessionellt och sektorsövergripande samarbete.

Den grundläggande konstundervisningen stärker bildningen, kulturens grund och kontinuitet, utvecklingen av ett livslångt förhållande till konsten, delaktigheten samt förutsättningarna för konstnärligt och annat kreativt arbete. Den grundläggande konstundervisningen skapar också en grund för yrkeskunskap inom olika konstområden: enligt en färsk undersökning av Kulturpolitiska forskningscentret Cupore har upp till 90 procent av studerandena vid Sibelius-Akademien och dess ungdomsutbildning en bakgrund inom den grundläggande konstundervisningen.¹⁸ Dessutom producerar den grundläggande konstundervisningen sådana mänskliga emotionella färdigheter och interaktionsfärdigheter samt kreativ kompetens som man i framtidens välfärdssamhälle och arbetslivets olika sektorer kommer att behöva mer än i nuläget.¹⁹

Den bildning och kompetens som ackumuleras inom den grundläggande konstundervisningen stöder tillgodoseendet av framtidens behov och därför är det viktigt att förstå, identifiera och erkänna den kompetens som förvärvats inom den grundläggande konstundervisningen. Konstinlärning ger förutom inlärning av specialfärdigheter enligt konstområde även färdigheter för bland annat gruppverksamhet, kreativt tänkande och utveckling av fantasin. I OECD:s projekt *Future of Education and Skills 2030* och den därpå följande rapporten²⁰ har man identifierat vår tids viktiga framtidsfärdigheter som barn och unga kommer att behöva både i olika inlärningsmiljöer och i arbetslivet. Enligt rapporten har de

17 Europeiska kommissionen 2019.

18 Kanerva m.fl. 2022.

19 Ananiadou & Claro 2009.

20 OECD 2018.

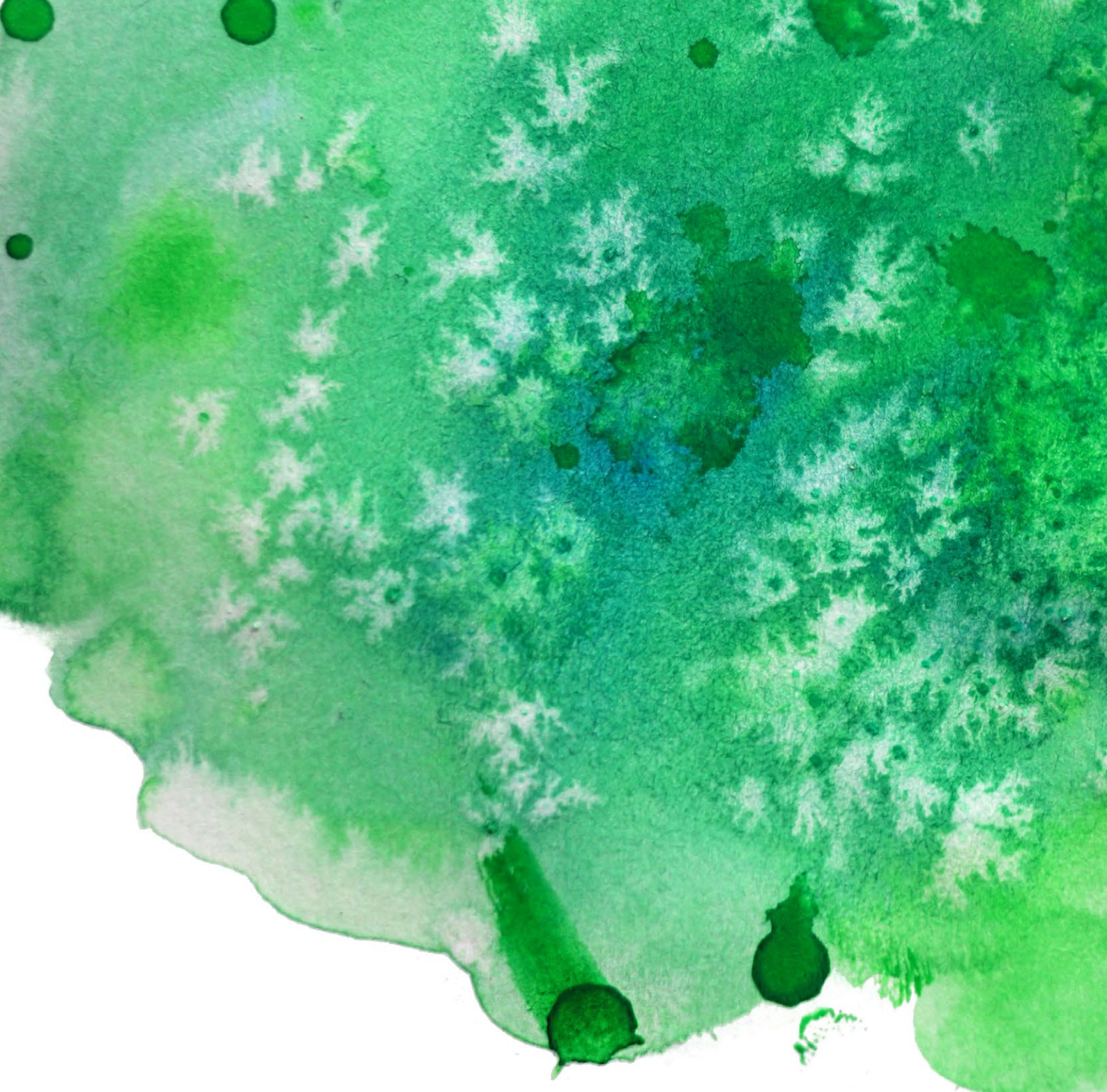
viktigaste framtidsfärdigheterna att göra med sociala färdigheter och emotionella färdigheter, empatiförmåga och respekt för andra. Dessa är färdigheter som behövs i framtidens arbetsliv och vars betydelse torde öka även i yrken som inte är direkt kopplade till konst.

Enligt *statsrådets framtidsredogörelse*²¹ har hobbyverksamhetens inverkan på välbefinnandet identifierats och människor i olika åldrar vill allt oftare ha konsthobbyer som ger livet mening. Det är viktigt att sträva efter att öka de redan identifierade hälsoeffekterna av hobbyverksamhet, som också den grundläggande konstundervisningen producerar. Konstfostran ger upphov till systemiskt och kreativt tänkande samt socioemotionella färdigheter som behövs för att lösa mångsidiga problem och som stärker den mentala kriståligheten.

Den grundläggande konstundervisningen som en del av det finländska utbildningssystemet upprätthåller och skapar bildning samt förnyar samhället. Bildning stärker upplevelserna av att livet är meningsfullt och ökar förtroendet för samhället. Enligt *undervisnings- och kulturministeriets strategi 2030*²² syns och påverkar bildningen i vårt samhälle i form av kompetens, kreativitet, delaktighet, globalt och samhälleligt ansvar, internationalisering, förståelse för mångfald, omsorg om andra och välfärd.

21 Statsrådets publikationer 2023:1

22 Undervisnings- och kulturministeriets publikationer 2019:12

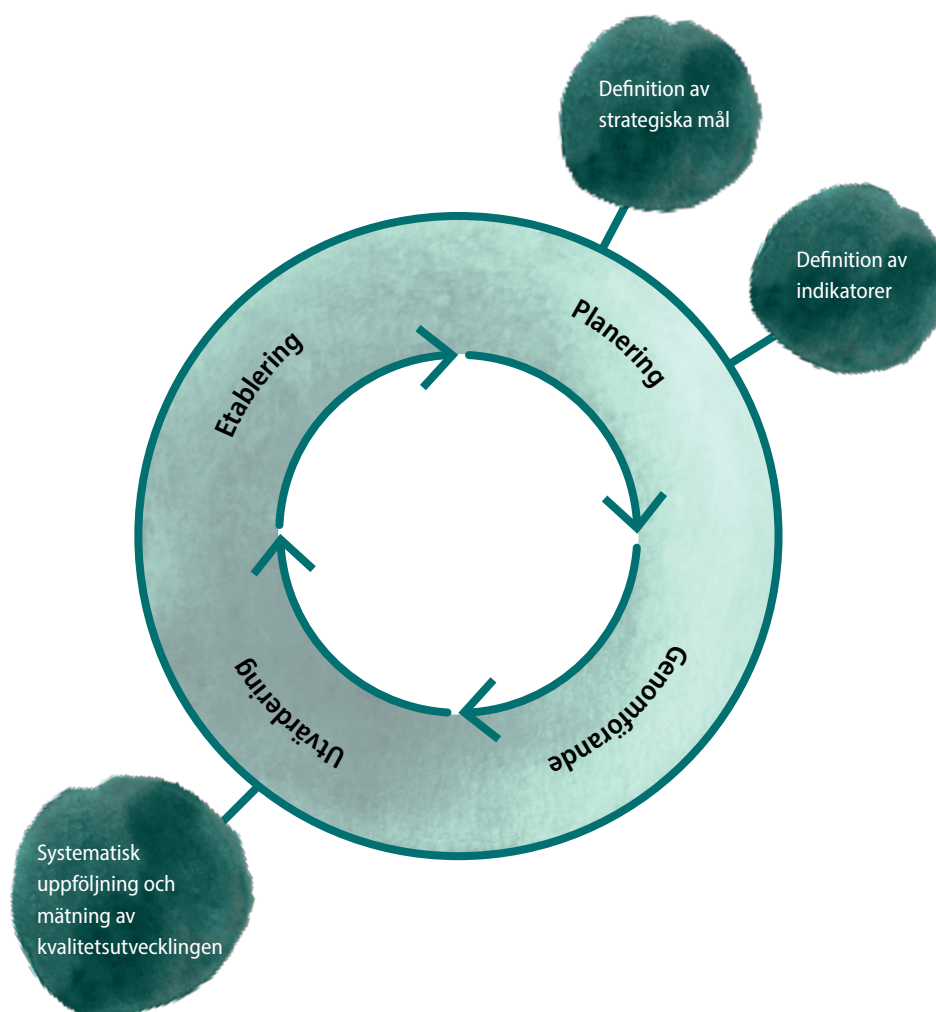
3 Kvalitetsarbetet inom den grundläggande konstundervisningen som helhet

Kvalitetsarbetet inom den grundläggande konstundervisningen är en del av den kontinuerliga utvecklingen av sektorn för grundläggande konstundervisning, och det byggs upp som en fortsättning på den förstärkning av kunskapsunderlaget för den grundläggande konstundervisningen som inleddes vid undervisnings- och kulturministeriet 2018. Referensarkitekturen för den grundläggande konstundervisningen har erbjudit en god grund för att gestalta helheten för den grundläggande konstundervisningen och fastställa de strategiska målen för utbildningsformen.

Kvalitetsarbetet har inte genomförts med hjälp av traditionella strategiprocesser och under processen har man till exempel inte strävat efter att sammanfatta visionen eller missionen inom den grundläggande konstundervisningen. Referensarkitekturarbetet innehåller dock i sig element som är kopplade till den strategiska utvecklingen och som har förädlats vidare som en del av det strategiska kvalitetsarbetet.

I kvalitetsarbetet har man också utnyttjat modellen för kontinuerlig utveckling, den så kallade PDSA-cykeln (se figur 2). Tanken med modellen är att en kontinuerlig och systematisk utveckling framskrider via vissa skeden. Dessa skeden är planering (Plan), genomförande (Do), utvärdering (Study) och etablering (Act). I cykeln för kontinuerlig utveckling är målen för kvalitetsarbetet särskilt kopplade till planerings- och utvärderingssektorerna. Kvalitetsutveckling förutsätter utvärdering. Upprepade utvärderingar möjliggör jämförelse och uppföljning.

Figur 2. Den s.k. PDSA-cykeln, modellen för kontinuerlig utveckling, där målen för det aktuella arbetet placeras inom planerings- och utvärderingssektorerna.

Kvaliteten bestäms i förhållande till tiden samt de samhälleliga och kulturella förändringarna. Kvalitetsmätningen ska också uppfattas som relativ. De strategiska kvalitetsindikatorer som beskrivs i detta dokument kan inte helt uttömmande mäta kvaliteten inom den grundläggande konstundervisningen. De strategiska indikatorerna och en systematisk mätning av dem lyfter dock fram utvecklingens riktningar och ger information om hur den eftersträlvade kvaliteten förverkligas i den grundläggande konstundervisningen. Målet med kvalitetsmätningen är att på så sätt säkerställa att de strategiska målen för den grundläggande konstundervisningen utvecklas i önskad riktning samt att det finns möjligheter att vid behov stödja branschen i att uppnå målen.

3.1 Centrala begrepp

Definitionen av begrepp i anslutning till kvalitetsbedömning är inte entydig. I definitionen av indikatorer och mätare råder mångsidig praxis och olika skolor. De centrala begreppen i anslutning till kvalitetsarbetet inom den grundläggande konstundervisningen definieras nedan.

Centrala begrepp i kvalitetsarbetet inom den grundläggande konstundervisningen

Kvalitetsarbetet inom den grundläggande konstundervisningen

Utvecklingsarbete för att fastställa, mäta och utvärdera kvaliteten på den grundläggande konstundervisningen. Konkret verksamhet där utbildningsformens kvalitet fastställs, upprätthålls och utvecklas. Indelas i strategiskt och pedagogiskt kvalitetsarbete.

Referensarkitekturen för den grundläggande konstundervisningen

Ett offentligt dokument som uppdateras och ett utvecklingsverktyg som beskriver utbildningsformens målbild i framtiden. Referensarkitekturen sammanställer och strukturerar information som är väsentlig för utbildningsformen, såsom aktörer och växelverkan mellan dem, tjänster och tillhörande processer samt strategier och förmågor. Kontexten för utvecklingen av de strategiska målen för den grundläggande konstundervisningen, som består av tre helheter: strategisk arkitektur, verksamhetsarkitektur och informationsarkitektur.

Strategiska mål för den grundläggande konstundervisningen

Delfaktorer i utbildningsformens kvalitet. De strategiska målen omfattar kvalitetsdimensionerna inom den grundläggande konstundervisningen. Helheten av målen beskriver målbilden för den strategiska utvecklingen av den grundläggande konstundervisningen. Utgångspunkten och grunden för de strategiska målen är lagstiftningen om grundläggande konstundervisning och grunderna för läroplanen. De strategiska målen beskriver aktuella trender för utvecklingen av utbildningsformens kvalitet som har identifierats i de centrala strategier, utredningar och undersökningar som beskrivs i referensarkitekturen för grundläggande konstundervisning samt i de senaste visionerna, datainsamlingarna och framtidsrapporterna inom konstfostran. För de strategiska målen beskrivs kvalitetsindikatorer.

Indikator

En kvalitativ eller kvantitativ mätare som står i proportion till verksamheten eller resultaten. Indikatorn kan beskriva objektets egenskap, status, nivå eller förändringar och fungerar därmed som grund för mätning och jämförelse. Indikatorn är en konkret och verifierbar beskrivning av verksamheten eller en siffra för de egenskaper som eftersträvas.

Strategisk indikator för den grundläggande konstundervisningen

En siffra eller en beskrivning som lämpar sig som mätare för uppföljning av utvecklingen av det strategiska målet för den grundläggande konstundervisningen, till exempel "Läroanstalternas storlek mätt i elevantal" eller "Antalet kommuner som tillämpar permanent betalningslätnadspraxis".

Pedagogisk indikator för den grundläggande konstundervisningen

En kvalitetsbeskrivning av grunderna för läroplanen som sammanfattar de centrala och eftersträlvade egenskaperna inom den grundläggande konstundervisningen i en mer hanterbar form. Ett verktyg vars verifieringsnivå kan bedömas genom självvärdering av läroanstaltens egen verksamhet. Till exempel "Undervisningen uppmuntrar till att påverka den egna livsmiljön med hjälp av konst".

Datainsamling

Metod eller verktyg för insamling av data som ger information om indikatorns verifieringsnivå. Det kan till exempel vara fråga om ett register, statistik eller en särskild utredning, ett frågeformulär eller en intervju.

Förändringsfaktor

En samhällelig trend och en megatrend, som är omfattande och består av flera fenomen. En stor utvecklingslinje för förändring, som sker på global nivå och som förutspås fortsätta i samma riktning. Förändringsfaktorer som identifierats som centrala för den grundläggande konstundervisningen är till exempel förändringar i befolknings- och åldersstrukturen, ökad ojämlikhet, vetenskapens, teknologins och ekonomins utveckling, förändringar i arbetet samt klimatförändringen och naturförlusten.

Tillgång

Utbudet av utbildning genomförs så att så många människor som möjligt oberoende av boplatstyp kan delta i utbildningen. Tillgången har särskilt att göra med läroanstaltens regionala fördelning och hur jämlikt möjligheterna att delta i den grundläggande konstundervisningen förverkligas. Å andra sidan kan digitala lärmiljöer öka den regionala tillgången till utbildning oberoende av läroanstaltens fysiska placering.

Tillgänglighet

Vid användning i samband med utbildning innebär detta vanligtvis jämlika möjligheter att delta i utbildningen. Förbättring av tillgängligheten handlar om att identifiera och undanröja hinder för deltagande. Hinder för deltagande kan gälla till exempel fysisk, psykisk, social eller språklig tillgänglighet. Tillgängligheten anknyter också till planeringen och utnyttjandet av läroanstaltens digitala tjänster och plattformar så att så många människor som möjligt kan använda dem så enkelt som möjligt.

Styrsystemet för den grundläggande konstundervisningen

Ett system vars syfte är att säkerställa utbildningsformens jämlikhet och kvalitet samt jämlika förutsättningar för lärande, kompetens och kulturell delaktighet. Grundläggande konstundervisning ges i enlighet med styrsystemet, som består av 1) lagen (633/1998) och förordningen (813/1998) om grundläggande konstundervisning 2) Utbildningsstyrelsens föreskrift om grunderna för läroplanen för grundläggande konstundervisning och 3) en läroplan som godkänts av utbildningsanordnaren.

Typ av läroanstalt för grundläggande konstundervisning

Formen för anordnande av grundläggande konstundervisning inklusive utbildningsanordnare och finansieringsform. Typer av läroanstalter är läroanstalter för grundläggande konstundervisning som omfattas av statsandel per undervisningstimme, läroanstalter för fritt bildningsarbete som omfattas av statsandel per undervisningstimme samt läroanstalter som inte får statsandel per undervisningstimme.

Grundnivå för studier inom den grundläggande konstundervisningen

Synonym till studienivå. Studierna i båda lärokurserna består av två grundnivåer av olika omfattning. Den fördjupade lärokursen (1 300 undervisningstimmar) består av grundstudier (800 undervisningstimmar) och fördjupade studier (500 undervisningstimmar). Den allmänna lärokursen (500 undervisningstimmar) består av gemensamma studier (300 undervisningstimmar) och temastudier (200 undervisningstimmar).

3.2 Strategiskt och pedagogiskt kvalitetsarbete

Kvalitetsarbetet inom den grundläggande konstundervisningen har gjorts i samarbete mellan undervisnings- och kulturministeriet och Utbildningsstyrelsen sedan 2022 i enlighet med undervisnings- och kulturministeriets och Utbildningsstyrelsens resultatavtal 2020–2023. Kvalitetsarbetet består av två helheter: det *strategiska kvalitetsarbetet* som leds av undervisnings- och kulturministeriet samt det *pedagogiska kvalitetsarbetet* som leds av Utbildningsstyrelsen (se figur 3).

Figur 3. Kvalitetsarbetet inom den grundläggande konstundervisningen består av en strategisk och pedagogisk helhet.

I det strategiska kvalitetsarbetet har kulturråden Hanna Koskimies och Laura Norppa samt högskolepraktikanten Liisa Maunu från undervisnings- och kulturministeriet deltagit. Från Utbildningsstyrelsen deltog undervisningsråden Alma Muukka-Marjovuuo, Tiia Hintsu och Mikko Hartikainen, specialsakkunniga Tiia Luoma, Jaakko Jekunen och Josefina Forsblom samt projektarbetare Linda Kanninen. I arbetet deltog dessutom ledande helhetsarkitekt Ari Rouvari från Tieteen tietotekniikan keskus CSC.

Utöver kärngruppen har dokumentet kommenterats av bland andra representanter för Förbundet för grundläggande konstundervisning Musiikkioppilaitosyhdistys Moy ry, Finlands Kommunförbund och Medborgarinstitutens förbund. Dessutom har man hört experter från undervisnings- och kulturministeriet, Utbildningsstyrelsen och Nationella centret för utbildningsutvärdering NCU.

I Utbildningsstyrelsens arbetsgrupp för pedagogiskt kvalitetsarbete har man utarbetat pedagogiska indikatorer för läroanstalter för grundläggande konstundervisning, dvs. kvalitetsbeskrivningar som grundar sig på de grunder för läroplanen för grundläggande konstundervisning som Utbildningsstyrelsen beslutade om 2017. Valet av pedagogiska indikatorer har gjorts utifrån det strategiska kvalitetsarbetet. I arbetet har man tagit fram Fyrklöver-modellen som innehåller de pedagogiska indikatorerna. Fyrklöver-modellen är ett verktyg för läroanstalter och utbildningsanordnare inom den grundläggande konstundervisningen för att utvärdera och utveckla den egna verksamheten. Utifrån de tidigare grunderna för läroplanen, som beslutades om 2002 och 2005, producerades 2012 Virvatuli-modellen, som finansierades av undervisnings- och kulturministeriet och utarbetades av Förbundet för grundläggande konstundervisning. Virvatuli-modellen har banat väg för Fyrklöver-modellen som publiceras före utgången av 2023 och som grundar sig på de nyaste grunderna för den fördjupade och allmänna lärokursen 2017.

Från Utbildningsstyrelsen har i det pedagogiska kvalitetsarbetet deltagit undervisningsrådet Alma Muukka-Marjovuuo, som ansvarat för arbetets framskridande och koordinering, undervisningsrådet och chefen för enheten för gymnasieutbildning, fritt bildningsarbete och grundläggande konstundervisning Petri Lehikoinen, som lett arbetet, samt undervisningsråden Mikko Hartikainen, Minna Harmanen, Tiia Hintsu, Matti Pietilä och undervisningsrådet Pamela Granskog, specialsakkunniga Tiia Luoma och Jaakko Jekunen samt projekttarbetare Linda Kanninen. Dessutom konsulterades arbetet av utvärderingsrådet Janniina Vlasov vid Nationella centret för utbildningsutvärdering NCU.

3.3 Nivåer på den pedagogiska kvalitetsgranskningen

Högklassig pedagogik utgör kärnan i den grundläggande konstundervisningen både på strategisk och praktisk nivå. Fem strategiska mål har fastställts för den grundläggande konstundervisningen. Ett av målen är "Den grundläggande konstundervisningen är pedagogiskt högklassig". För detta strategiska mål beskrivs de strategiska indikatorerna för pedagogik (se närmare kapitel 5.1 och inforuta s. 40). De är indikatorer vars verifieringsnivå oftast kan granskas kvantitativt. De strategiska indikatorerna för pedagogiken är till sin natur konkreta och noggrant avgränsade.

Som en del av det pedagogiska kvalitetsarbetet fastställs pedagogiska indikatorer som är avsedda för utvärdering av den pedagogiska kvaliteten och som baserar sig på grunderna för läroplanen. Med hjälp av indikatorerna fördjupas uppföljningen av den pedagogiska kvaliteten. De pedagogiska indikatorerna är kvalitetsbeskrivningar som härletts ur grunderna för läroplanen och vars verifieringsnivå kan granskas kvalitativt.

Kvalitetsbeskrivningarna är beskrivande och omfattande till sin natur och deras syfte är att läroanstalten med hjälp av självutvärdering uppnår kvalitativ information om kvaliteten på den egna verksamheten och pedagogiken.

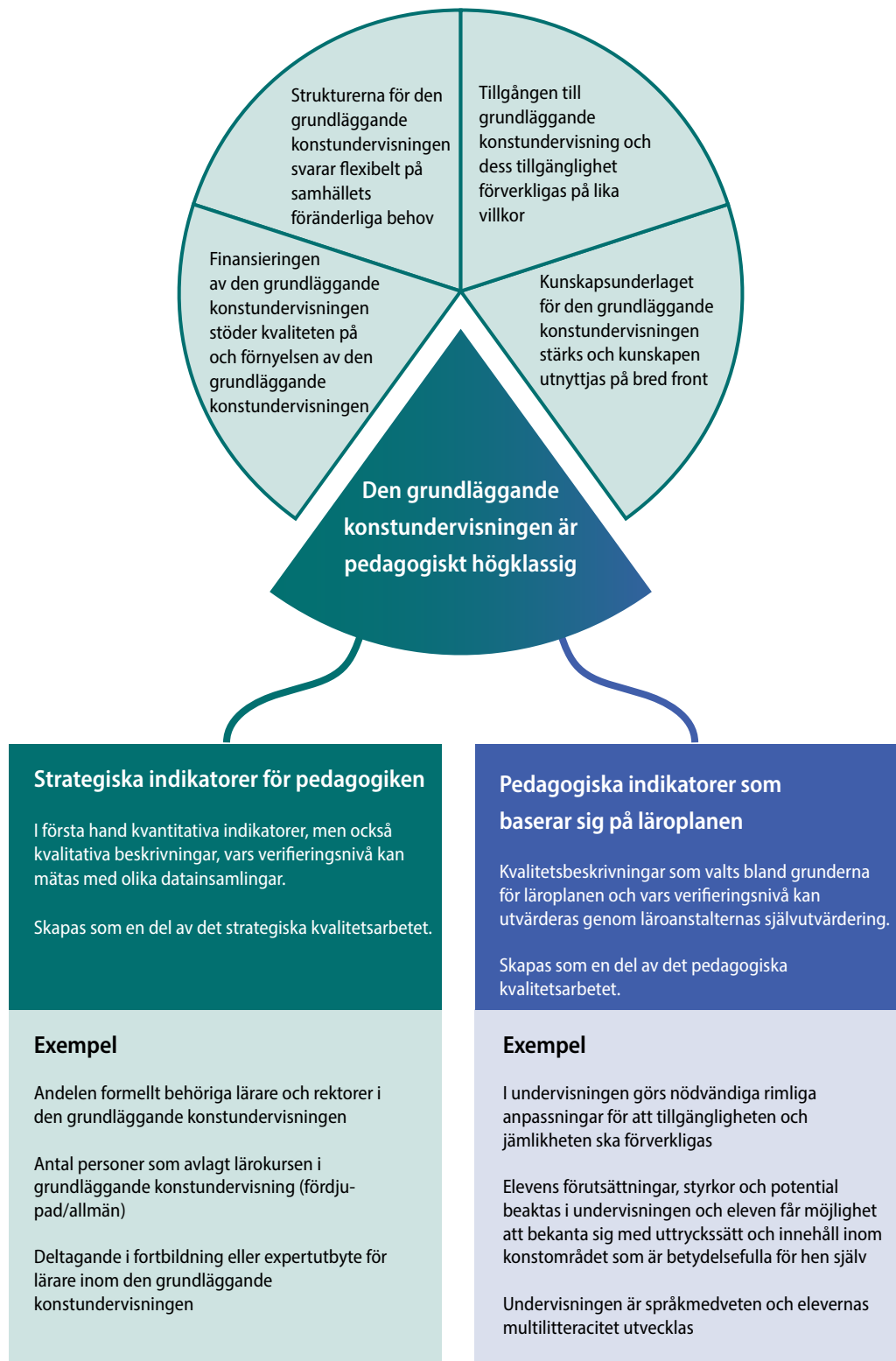
Indikatorerna som beskriver den pedagogiska kvaliteten på två olika nivåer skiljer sig från varandra i fråga om hur och hurdan information man kan få via dem och vem informationen i första hand är avsedd för.

Nivån på genomförandet av de pedagogiska strategiska indikatorerna mäts, varvid man till största delen eftersträvar kvantitativ information som möjliggör kvantitativ uppföljning av utvecklingen av den pedagogiska kvaliteten i utbildningsformen. Alla strategiska indikatorer för pedagogiken kan dock inte mätas endast kvantitativt. En del av datainsamlingarna möjliggör också en kvalitativ granskning. Sådana datainsamlingar är till exempel separata utredningar som kombinerar kvantitativ och kvalitativ granskning. De strategiska indikatorerna för pedagogiken är nödvändiga framför allt med tanke på utbildningsanordnarna inom den grundläggande konstundervisningen samt i vidare bemärkelse med tanke på förvaltningen, ledningen och styrningen.

Nivån på genomförandet av pedagogiska indikatorer som grundar sig på läroplanen utvärderas som en del av läroanstaltens lagstadgade självutvärdering, varvid man eftersträvar kvalitativ uppföljningsinformation om genomförandet av de centrala och eftersträvalda dragen i den grundläggande konstundervisningen. De pedagogiska indikatorerna är i första hand riktade till läroanstalter för grundläggande konstundervisning som hjälpmedel för självutvärdering och utveckling av den pedagogiska verksamheten.

De två olika nivåerna i indikatorerna för pedagogik inom den grundläggande konstundervisningen beskrivs i figur 4. Figur 4 visar indikatorer på två olika nivåer.

Figur 4. Det strategiska målet för den grundläggande konstundervisningen "Den grundläggande konstundervisningen är pedagogiskt högklassig" granskas i kvalitetsarbetet ur två olika synvinklar. Exempel på strategiska indikatorer för pedagogisk kvalitet och pedagogiska indikatorer som baserar sig på läroplanen.

4 Modell för systematisk datainsamling och informationsbehov

Som en del av det strategiska kvalitetsarbetet har det blivit tydligt att det för att stärka kvaliteten på den grundläggande konstundervisningen är väsentligt att utveckla en modell för systematisk datainsamling, det vill säga en helhetsplan för hur och från vilken instans data samlas in, vilken instans som samlar in data och vilka informationsbehov insamlade data svarar på. Dessutom måste man fastställa hur ofta man behöver respektive data. Modellen för systematisk datainsamling består av flera genomtänkta datainsamlingar som upprepas med ändamålsenliga intervaller.

För att samla in information om strategiska indikatorer bör de nuvarande datainsamlingarna delvis preciseras och utvidgas. Dessutom vore det nödvändigt att skapa helt nya datainsamlingar, av vilka den viktigaste skulle vara en datainsamling som omfattar hela sektorn för grundläggande konstundervisning och som genomförs med några års mellanrum. Datainsamlingen skulle kunna genomföras tidigast 2024, då Statistikcentralens läroanstaltsregister kommer att omfatta hela läroanstaltsfältet för den grundläggande konstundervisningen.

Det är också nödvändigt att fundera på vilken statistik om den grundläggande konstundervisningen som kan produceras utifrån datainsamlingar till exempel i utbildningsförvaltningens statistiktjänst Vipunen. Statistiken i Vipunen grundar sig i huvudsak på uppgifter och register som Statistikcentralen, undervisnings- och kulturministeriet och Utbildningsstyrelsen samlat in.

Målet är att etablera en modell för systematisk datainsamling inom den grundläggande konstundervisningen i enlighet med den tidigare presenterade tanken om kontinuerlig utveckling (se figur 2) på en tidslinje som är 10 år lång. Syftet är att modellen för systematisk datainsamling ska förbättra förutsägbarheten i anslutning till insamlingen av information om den grundläggande konstundervisningen och minska överlappningar i anslutning till datainsamlingen. För att i synnerhet det senare syftet ska uppnås krävs fortsatta diskussioner och koordinerat samarbete till exempel med kommunerna och andra aktörer som genomför regionala datainsamlingar.

I tabell 1 presenteras sådana datainsamlingar om den grundläggande konstundervisningen som redan kan anses vara etablerade och som skapar en central grund för att mäta den strategiska kvaliteten på den grundläggande konstundervisningen. De nuvarande datainsamlingarna inom den grundläggande konstundervisningen förenas av att de i regel gäller aktörer som omfattas av statsandel per undervisningstimme. Hittills har det inte funnits något uppdaterat nationellt register över aktörer som inte omfattas av statsandel per undervisningstimme. Den nationella helheten på läroanstaltsfältet och den grundläggande konstundervisningen som genomförs vid läroanstalterna har kartlagts närmast med flera års mellanrum genom upprepade separata utredningar.

Datainsamlingarna och kunskapsunderlaget för den grundläggande konstundervisningen har presenterats ovan i kapitel 2. Det har gjorts separata utredningar om den grundläggande konstundervisningen och i många av dessa har man också lagt fram förslag på behov av fortsatta utredningar. Även i framtiden måste man flexibelt fundera på hurdana separata utredningar som behövs om den grundläggande konstundervisningen. Utredningarna kan härstamma från aktuella prioriteringar, såsom regeringsprogrammet eller något annat samhällsligt behov. Till exempel under coronapandemin ville man särskilt utreda frågor som gällde lärarnas och elevernas välbefinnande.

Tabell 1. Centrala datainsamlingar inom den grundläggande konstundervisningen.

Datainsamling i form av enkäter	
Statistikcentralen: Datainsamlingen Lärare och rektorer i Finland	med tre års mellanrum
THL: Datainsamlingen Kulturens TEAviisari	med två års mellanrum
Utbildningsstyrelsens basuppgiftsinsamling	årligen
Utbildningsstyrelsens insamling av kostnads- och prestationsdata	årligen
Kommunernas egna, regionala enkätdatainsamlingar	årligen, varierande
<i>Statistikcentralen: Datainsamling inom den grundläggande konstundervisningen</i>	<i>planeras preliminärt</i>
Datalager	
CSC: Tjänsten för anordnartillstånd Oiva	uppdateras kontinuerligt
Utbildningsstyrelsen: Koski-datalagret	uppdateras kontinuerligt
Utbildningsstyrelsen: tjänsten eGrunder	uppdateras kontinuerligt
<i>Statistikcentralen: Register över läroanstalter för grundläggande konstundervisning</i>	<i>under arbete, från och med 2024, uppdateras årligen</i>
Separata utredningar	
Utbildningsstyrelsen: Taiteen perusopetuksen tila	åren 2009 ²³ och 2020 ²⁴
NCU: Taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden ja pedagogiikan toimivuus.	senast 2012 ²⁵

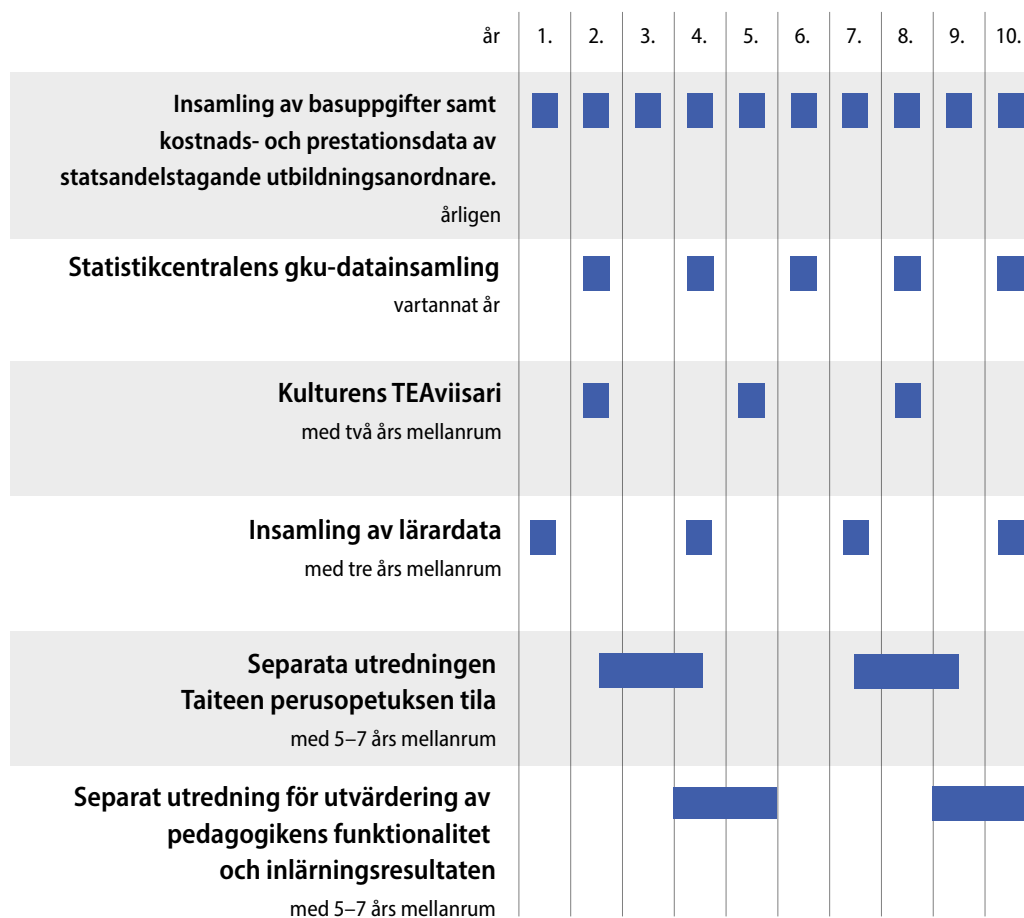
23 Koramo 2009.

24 Luoma 2020.

25 Tiainen m.fl. 2012.

Med hjälp av modellen för systematisk datainsamling strävar man efter att skapa en ram för insamling av central, riksomfattande och regelmässigt nödvändig grundläggande information om den grundläggande konstundervisningen. Modellen har visualiserats i figur 5. I figuren anges endast befintliga etablerade datainsamlingar samt Statistikcentralens nya datainsamling som håller på att utvecklas som en preliminär men betydande informationskälla. Den föreslagna modellen är alltså föränderlig och uppdateras. Datainsamlingar som eventuellt etableras i framtiden kan uppstå till exempel via ett utvecklings- och digitaliseringsprojekt för statsunderstöd. Även till exempel Kulturens kommundataprojekt KULTTI, datainsamlingen Kultur för alla samt datainsamlingen om kulturlokaler kunde eventuellt vara etablerade datainsamlingar i framtiden.

Figur 5. Modellen för systematisk datainsamling inom den grundläggande konstundervisningen, vars längd har fastställts till 10 år.

5 Strategiska mål och strategiska indikatorer för den grundläggande konstundervisningen

Grunden för de strategiska mål för den grundläggande konstundervisningen utgörs av den centrala lagstiftningen som gäller utbildningsformen, grunderna för läroplanen för den grundläggande konstundervisningen, centrala nationella strategier och visioner, undersökningar, den senaste tidens utredningar samt den mest aktuella informationen om den grundläggande konstundervisningen. De strategiska målen är omfattande helheter och är till många delar kopplade till varandra. Framsteg i riktning mot ett enskilt strategiskt mål främjar oftast också uppnåendet av andra strategiska mål.

Genom strategiskt kvalitetsarbete kan man följa utvecklingen av kvaliteten med tanke på den strategiska nivån inom den grundläggande konstundervisningen. De strategiska målen har valts så att man för vart och ett av dem kan bilda en tydligt strukturerbar och mätbar helhet av indikatorer. Till exempel det strategiska målet för finansieringen av den grundläggande konstundervisningen har lyfts fram som ett separat mål och har inte inkluderats i det strategiska målet för sektorns strukturer.

Som strategiska mål för den grundläggande konstundervisningen har följande identifierats:

- Den grundläggande konstundervisningen är pedagogiskt högklassig.
- Tillgången till grundläggande konstundervisning och dess tillgänglighet förverkligas på lika villkor.
- Kunskapsunderlaget för den grundläggande konstundervisningen stärks och kunskapen utnyttjas på bred front.
- Strukturerna för den grundläggande konstundervisningen svarar flexibelt på samhällets föränderliga behov.
- Finansieringen av den grundläggande konstundervisningen stöder kvaliteten på och förnyelsen av den grundläggande konstundervisningen.

För varje strategiskt mål har beskrivits kvalitetsindikatorer som till största delen är kvantitativa och vars utveckling kan följas upp systematiskt. En del av de strategiska indikatorerna innehåller också kvalitativ utvärdering.

Med tanke på de strategiska målen producerar indikatorerna mätbar information och berättar om trenden för utvecklingen av målen. De är inte enbart avsedda att definiera hela den högklassiga grundläggande konstundervisningen och de kan inte på ett fullständigt uttömmande sätt verifiera den kvalitet och meningsfullhet som uppstår genom den grundläggande konstundervisningen.

Många enskilda indikatorer beskriver för sin del utvecklingen av flera strategiska mål. Till exempel visar indikatorn för uppföljning av *antalet individualiserade lärokurser* mängden särskilt stöd som riktas till eleverna, vilket för sin del berättar om förverkligandet av

en högklassig och flexibel pedagogik ur individens synvinkel. Å andra sidan är indikatorn också kopplad till det strategiska målet om *jämlik tillgång till och tillgänglighet* hos den grundläggande konstundervisningen genom att verifiera att olika elevers behov beaktas och att olika elever inkluderas i undervisningen. Varje indikator presenteras i samband med det strategiska mål vars utvecklingsnivå indikatorn i fråga *bäst* beskriver.

I underkapitlen 5.1–5.5 presenteras de fem strategiska målen för den högklassiga grundläggande konstundervisningen och tillhörande indikatorer närmare. I slutet av dokumentet finns exaktare tabellbilagor över indikatorerna. I tabellerna presenteras de indikatorer som är kopplade till varje strategiskt mål, varje indikatorns informationskälla²⁶, sättet att samla in data och ett förslag till genomförare av datainsamlingen och till cykel för datainsamlingen. Dessutom anges i tabellerna om det är fråga om en helt ny datainsamling, en precisering av eller ett tillägg till en nuvarande datainsamling eller en redan befintlig datainsamling.

5.1 Den grundläggande konstundervisningen är pedagogiskt högklassig

Konstfostran har bland annat jämförts med en forskningsresa där både fostraren och den som ska fostras deltar.²⁷ Kärnan i den strategiska utvecklingen av den grundläggande konstundervisningen är pedagogiken, som framför allt förverkligas i växelverkan mellan läraren och eleven samt i läroanstaltens verksamhetskultur, undervisningspraxis och inlärningsmiljöer med undervisningsmaterial, utrustning och redskap. Förutom lärare är även andra experter och aktörer, såsom sammanslutningar och intressentgrupper utanför läroanstalten samt läroanstaltens ledning, involverade i pedagogiken inom den grundläggande konstundervisningen.

En av uppgifterna för den grundläggande konstundervisningen är att bygga en hållbar framtid med hjälp av konst. I undervisningen inom ett konstområde stärks elevens förmåga att uttrycka sig, tolka och värdera. Studierna stöder utvecklingen av elevernas kreativa tänkande och delaktighet. Eleven ses som en nyfiken, självständig aktör. Utgångspunkten för undervisningen är de sätt att producera och presentera information som är typiska för varje konstområde. De etiska, estetiska och ekologiska frågor som ingår i

26 Med informationskälla avses en informationsinnehavare som inte nödvändigtvis är den instans som ansvarar för produktionen av informationen. I flera fall är till exempel läroanstalten informationsinnehavare och utbildningsanordnaren ansvarig instans.

27 Varto 2001.

konsten styr oss att fundera över och bedöma vad som är betydelsefullt och värdefullt i livet. Skapandet av konst kan berikas, utvecklas och utvidgas genom medveten och målinriktad fostran. I bästa fall skapar en högklassig grundläggande konstundervisning glädje i lärandet samt mod och resiliens att möta de utmaningar som livet medför.

Som stöd för den pedagogiska kvalitetsens funktionella nivå har man utfört pedagogiskt kvalitetsarbete. Som en del av arbetet har pedagogiska indikatorer fastställts som stöd för läroanstalterna. I det strategiska kvalitetsarbete som presenteras i detta dokument beskrivs de *strategiska indikatorerna för pedagogiken* som presenteras som en sammanfattning i inforuta s. 40. När man bedömer den högklassiga pedagogiken inom den grundläggande konstundervisningen som helhet är det viktigt att granska kvaliteten på både den strategiska och den operativa nivån.

5.1.1 Kompetens ger upphov till en god spiral

En förutsättning för högklassig pedagogik är en *yrkeskunnig och formellt kompetent personal som utvärderar och utvecklar sin kompetens*. Bestämmelser om personalens behörighet finns i förordningen om behörighetsvillkoren för personal inom undervisningsväsendet.²⁸ I förordningen föreskrivs separat om behörigheten för lärare i den allmänna och fördjupade lärokursen samt för rektorer.

Lärarnas och rektorernas behörighet, uppgiftstyper samt ålders- och könsstrukturer på olika utbildningsstadier har granskats i Finland sedan 1999 som en del av den nationella insamlingen av läraruppgifter. Den grundläggande konstundervisningen anslöts till datainsamlingen 2019. Av utredningen framgick att den formella behörighetsgraden för lärare inom den grundläggande konstundervisningen var hög: 95 procent av de lärare som svarade på enkäten uppfyllde de formella behörighetskraven och vid granskning enligt uppgiftstyp fanns det heller knappt någon variation i behörighetsgraden.²⁹

Vid sidan av den formella behörigheten kan även en kontinuerlig utveckling av personalens egen kompetens betraktas som en strategisk indikator för pedagogiken. I samhällets ständiga förändring är det viktigt att se till att allas kompetens är aktuell och att kompetensen motsvarar utbildningsformens behov. Enligt insamlingen av lärardata deltog lärarna inom den grundläggande konstundervisningen i betydligt lägre grad i fortbildning än lärarna inom den grundläggande utbildningen och gymnasieutbildningen. Nivån på

28 Förordning om behörighetsvillkoren för personal inom undervisningsväsendet 986/1998.

29 Utbildningsstyrelsen, Rapporter och utredningar 2021:6.

deltagandet kan förklaras av utmanande och varierande arbetstider, arbete på flera verksamhetsställen samt avsaknaden av en personlig utbildnings- och utvecklingsplan. Ovan nämnda plan fanns hos i genomsnitt 33 procent av de lärare inom den grundläggande konstundervisningen som svarade på enkäten 2018.³⁰ Det är också viktigt att säkerställa att utbudet av fortbildning motsvarar behoven för att nivån på deltagandet ska kunna öka.

Den pedagogiska kvaliteten påverkas av *undervisningssättet*. Detta perspektiv hänför sig till exempel till lämplig form av undervisning, såsom grupp- eller individuell undervisning. Det är viktigt att beakta att valet av en ändamålsenlig undervisningsform påverkas centralt av till exempel konstområdet och studienivån. Olika konstformer har egna traditioner och praxis i fråga om hur undervisningen inom konstbranschen ordnas. Utvecklingen av mängden gruppundervisning och individuell undervisning enligt konstområde ska synliggöras för att man ska kunna identifiera utvecklingens riktningar och säkerställa att undervisningen även i framtiden kan genomföras på ett högklassigt och ändamålsenligt sätt till exempel när befolkningsstrukturen förändras.

I undervisningssättet ingår *differentiering av undervisningen*. Differentieringen anknyter till pedagogiska lösningar som beaktar elevernas olika behov. Det kan innebära en rimlig anpassning av undervisningen så att den motsvarar elevens förutsättningar för lärande eller till exempel beaktande av olika styrkor i pedagogiken. Det är också möjligt att individualisera lärokursen så att den motsvarar elevens studie- och inlärningsförutsättningar på det sätt som anges i grunderna för läroplanen. Antalet individualiserade lärokurser anger på strategisk nivå riktningen för utvecklingen av den pedagogiska kvaliteten inom den grundläggande konstundervisningen, särskilt med tanke på pedagogikens tillgänglighet. Att undanröja hindren för deltagande och anpassa den pedagogiska verksamheten skapar förutsättningar för att främja kompetensen inom konstbranschen på ett mer jämlikt sätt.

Beaktandet av mångfalden i undervisningen har lyfts fram som en egen indikator i det pedagogiska kvalitetsarbetet och ska också bedömas ur ett strategiskt perspektiv. Det omfattar till exempel respekt för kulturell mångfald och könsmångfald och utvidgas också till att omfatta exempelvis förståelsen för kulturarv som mångsidigt och föränderligt. Enligt grunderna för läroplanen för den grundläggande konstundervisningen bygger undervisningen på respekt för de mänskliga rättigheterna, jämlikhet, likabehandling och kulturell mångfald.

30 Utbildningsstyrelsen, Rapporter och utredningar 2021:6.

Den pedagogiska kvaliteten vid läroanstalterna verifieras av den *kunskapsnivå som eleven uppnått genom studierna*. Grunderna för läroplanen för den grundläggande konstundervisningen har beskrivits kompetensbaserat och den fördjupade lärokursen har dessutom placerats på nivå 3 i den nationella referensramen för examina och kompetenshelheter. Från och med början av 2023 är det möjligt att spara uppgifter om studieprestationer inom den grundläggande konstundervisningen i Koski-datalagret. Det är frivilligt för utbildningsanordnarna att spara uppgifterna i Koski-datalagret. Av utvecklingen av antalet personer som avlagt lärokursen kan man dra slutsatser om hur pedagogiken fungerar, hur man engagerar sig i hela lärokursens studier och hur kompetensen ackumuleras inom de olika konstområdena för de aktörer som har sparat uppgifter i Koski-datalagret.

5.1.2 Pedagogik som utvecklas kontinuerligt

Kontinuerlig utveckling av den pedagogiska verksamheten står i centrum för den grundläggande konstundervisningen av hög kvalitet. Hur pedagogiken fungerar och utvecklas kan utvärderas både på undervisningens och förvaltningens olika nivåer. Det är också nödvändigt att regelbundet utvärdera och utveckla funktionaliteten hos grunderna för läroplanen.

Läroanstalter för grundläggande konstundervisning som omfattas av statsandel per undervisningstimme kan ansöka om statsunderstöd för projekt som hänför sig till pedagogisk utveckling. Målet med de statsunderstöd som Utbildningsstyrelsen beviljar har under de senaste åren varit att utveckla pedagogiken och göra undervisningsmetoderna mångsidigare, till exempel genom att utnyttja informations- och kommunikationsteknik samt genom att öka samarbetet mellan läroanstalter för grundläggande konstundervisning i den pedagogiska utvecklingen. Bland de finansierade projekten har funnits omfattande gemensamma projekt för utbildningsanordnare. Det är nyttigt att följa upp hur de understöd som beviljats för pedagogiska utvecklingsprojekt allokeras, eftersom det hjälper statsförvaltningen att identifiera det viljemässiga tillståndet och behovet av pedagogisk utveckling inom sektorn. En kvalitativ allokering av finansieringen kan också granskas med tanke på finansieringens effektivitet, såsom presenteras i kapitel 5.5.

Som en del av det pedagogiska kvalitetsarbetet inom den grundläggande konstundervisningen är de pedagogiska indikatorerna avsedda som verktyg för läroanstaltens pedagogiska kvalitetsledning, utvärdering och utveckling. De pedagogiska indikatorerna hjälper utbildningsanordnaren att identifiera både styrkorna och utvecklingsobjekten i sin pedagogiska verksamhet och de kan användas som hjälp vid utarbetandet av läroanstaltens självutvärderingsplan. *Graden av utnyttjande av pedagogiska indikatorer i läroanstalterna* är en strategisk indikator som beskriver utvecklingen av den pedagogiska verksamheten.

Som strategiska indikatorer har man dessutom identifierat *utvärdering av grunderna för läroplanen och pedagogikens funktionalitet i den grundläggande konstundervisningen samt utvärdering av inlärningsresultaten och utvärdering av genomförandet av den lokala läroplanen i den grundläggande konstundervisningen*. Genom regelbunden utvärdering av grunderna för läroplanen och den därpå baserade pedagogikens funktionalitet samt av genomförandet av den lokala läroplanen kan man få en uppfattning om riktningen för den kontinuerliga utvecklingen av pedagogiken ur den långsiktiga utvecklingens perspektiv. De separata utredningar som fokuserar på ovan nämnda frågor bör tidsplaneras ändamålsenligt i förhållande till utarbetandet av grunderna för läroplanen för den grundläggande konstundervisningen, så att informationen man erhåller också kan utnyttjas på bästa möjliga sätt.

Nationella centret för utbildningsutvärdering NCU genomförde 2012 för första gången på uppdrag av undervisnings- och kulturministeriet en utredning om hur grunderna för läroplanen och pedagogiken för den grundläggande konstundervisningen fungerar.³¹ Utvärderingsobjekten var funktionaliteten hos grunderna för läroplanen för den allmänna och fördjupade lärokursen samt hos pedagogiken för den grundläggande konstundervisningen, samt läroanstaltens självutvärdering, samarbete och utveckling. Med tanke på den pedagogiska kvaliteten och kompetensutvecklingen vore det ändamålsenligt att lägga till inlärningsresultaten som uppnåtts i studierna som föremål för utvärderingen.

31 Tiainen m.fl. 2012.

Den grundläggande konstundervisningen är pedagogiskt högklassig

Strategiska indikatorer för kvaliteten:

- Andelen formellt behöriga lärare och rektorer i den grundläggande konstundervisningen
- Antalet lärare och rektorer som deltar i fortbildning eller expertutbyte inom den grundläggande konstundervisningen
- Antal personer som avlagt lärokursen i grundläggande konstundervisningen (fördjupad/allmän)
- Antalet individualiserade lärokurser i den grundläggande konstundervisningen
- Beaktande av kulturell mångfald i undervisningen och utvärdering av språkmedveten undervisning
- Antalet elever som deltar i individuell undervisning enligt konstområde/studienivå inom den grundläggande konstundervisningen
- Antalet elever som deltar i gruppundervisning enligt konstområde/studienivå inom den grundläggande konstundervisningen
- De genomsnittliga gruppstorlekarna inom gruppundervisning enligt konstområde/studienivå inom den grundläggande konstundervisningen
- Utvärdering av funktionaliteten hos grunderna för läroplanen och pedagogiken för den grundläggande konstundervisningen samt utvärdering av inlärningsresultaten
- Utvärdering av genomförandet av den lokala läroplanen i den grundläggande konstundervisningen
- Antalet läroanstalter som utnyttjar pedagogiska indikatorer i sin verksamhet

5.2 Tillgången till grundläggande konstundervisning och dess tillgänglighet förverkligas på lika villkor

Tillgången till och tillgängligheten hos den grundläggande konstundervisningen är förknippad med många synvinklar, bland annat den regionala och konstområdesspecifika tillgången till och tillgängligheten hos undervisningen, olika befolkningsgruppers möjligheter att delta, undervisningens ekonomiska tillgänglighet samt inlärningsmiljöernas tillgänglighet.

Det nationella forskningsprojektet ArtsEqual som genomfördes 2015–2021 och koordinerades av Konstuniversitetet utredde hur jämställdhet och tillgänglighet förverkligas inom basservicen för konst och konstfostran. I projektets slutrapport³² konstateras att strukturerna för konst och konstfostran behöver förnyas för att garantera lika möjligheter för alla att delta. Till exempel varierar de jämlika möjligheter att delta i grundläggande konstundervisning enligt konstområde, region och läroanstalt. På grund av att den grundläggande konstundervisningen är avgiftsbelagd är undervisningen utom räckhåll för vissa barn och unga. Frågorna om tillgänglighet hänför sig förutom till förmögenhet även till exempelvis informationen om studier inom den grundläggande konstundervisningen. Dessutom försvåras deltagandet av till exempel fysiska, sociala och regionala hinder. Strukturella och kulturella faktorer i samhället, såsom rådande värderingar och normer, påverkar tillgängligheten inom den grundläggande konstundervisningen. Tillgängligheten hos den grundläggande konstundervisningen för vuxna varierar också.³³

Genom den grundläggande konstundervisningen är det möjligt att öka välfärden samt förebygga ökad ojämlikhet och marginalisering. I den framtidsutsikt som eftersträvas för utbildningsformen ingår en ambitiös strävan efter att var och en ska ha möjlighet att delta i grundläggande konstundervisning oberoende av ekonomisk, fysisk, social, kulturell, språklig eller regional bakgrund. För att målet ska uppnås krävs ett omfattande samarbete mellan aktörerna. Dessutom är det viktigt att man i utvecklingen av tillgången till och tillgängligheten hos den grundläggande konstundervisningen beaktar och förutser samhällsliga förändringsfaktorer, såsom förändringen i befolkningsstrukturen. Främjandet av tillgången och tillgängligheten stärker den kulturella delaktigheten och deltagandet i samhället, och genom att utveckla dem främjar man ett jämlikt tillgodoseende av människornas kulturella och bildningsmässiga grundläggande rättigheter.

32 Ilmola-Sheppard m.fl. 2021.

33 Ilmola-Sheppard m.fl. 2021.

Riksomfattande information om den regionala tillgången till grundläggande konstundervisning har samlats in genom separata utredningar. Nationell information som regelbundet samlas in har hittills funnits att tillgå endast i fråga om läroanstalter och utbildningsanordnare som omfattas av statsandel per undervisningstimme. Samlad enhetlig information om aktörer utanför statsandelen har inte funnits och förståelsen för utbildningsformen som helhet, inklusive frågorna om tillgång och tillgänglighet, har varit bristfällig.

Statistikcentralens läroanstaltsregister som uppdateras under 2023 tillhandahåller i fortsättningen en aktuell och uppdaterad bild av alla läroanstalter som erbjuder grundläggande konstundervisning. Detta gör det betydligt lättare att producera information om hela fältet inom den grundläggande konstundervisningen.

Följande indikatorer har identifierats som centrala indikatorer som beskriver den *regionala och konstområdesspecifika tillgången till och tillgängligheten hos undervisningen*: Antalet kommuner där grundläggande konstundervisning ordnas; regional tillgång till undervisning inom olika konstområden inom den grundläggande konstundervisningen enligt kommun; antalet undervisningstimmar inom den grundläggande konstundervisningen enligt konstområde, lärokurs och studienivå.

Olika befolkningsgruppers möjligheter att delta gäller bland annat åldersnivån och könsfördelningen bland de elever som deltar i den grundläggande konstundervisningen samt språkutbudet i undervisningen. I enlighet med värdegrunden i grunderna för läroplanen för den grundläggande konstundervisningen främjas jämställdheten mellan könen och könsmångfalden respekteras i undervisningen. Utvecklingen av antalet deltagare i undervisningen vittnar också om tillgången till och tillgängligheten hos den grundläggande konstundervisningen. Utvecklingen kan granskas till exempel enligt olika konstområden, studienivåer och lärokurser. Dessutom är det ändamålsenligt att följa upp förhållandet mellan efterfrågan och utbud på undervisning regionalt och per konstområde. Den kulturella mångfalden har identifierats särskilt i indikatorer som gäller pedagogik.

Den grundläggande konstundervisningen ska vara *ekonomiskt tillgänglig*. Enligt lagen om grundläggande konstundervisning (1998/633, 12 §) kan skäliga avgifter tas ut av eleverna för undervisningen. Perspektivet är kopplat till bland annat praxis för betalningslättnader och frielevsplatser samt priset för undervisningen. Enligt TEAviisari (2019 & 2021), som Institutet för hälsa och välfärd genomfört och som granskar kommunernas kulturverksamhet som främjar välfärd och hälsa, förverkligas tillgängligheten till frielevsplatser inom den grundläggande konstundervisningen i varierande grad. Cirka 40 procent av läroanstalterna erbjuder frielevsplatser och cirka 70 procent betalningslättnader. Största delen,

87 procent, av dem som söker frielevsplatser får en plats.³⁴ Priset på undervisningen har tidigare utretts bland annat genom Utbildningsstyrelsens separata utredningar om den grundläggande konstundervisningens status. Det finns alltså redan nu jämförelsedata att tillgå och det finns skäl att fortsätta samla in data. När det gäller främjandet av den ekonomiska tillgängligheten är det viktigt att identifiera och i större utsträckning utnyttja regionala samarbetsstrukturer och modeller som redan har konstaterats vara bra.

Med tanke på lärmiljöernas tillgänglighet är det viktigt att granska och mäta utvecklingen i anslutning till digitaliseringen. Genom att utnyttja digitaliseringen kan man utveckla den regionala tillgången till grundläggande konstundervisning och deltagandet i undervisningen oberoende av boningsort. Digitaliseringen ökar också samarbetet mellan läroanstalterna. Antalet digitaliseringsplaner vid läroanstalterna vittnar om ett systematiskt utnyttjande av digitaliseringen. Läroanstalten kan också genomföra kommunens digitaliseringsplan eller kommunernas och utbildningsanordnarnas gemensamma planer i sin verksamhet.

I och med coronapandemin stärktes flera aktörers digitala förmåga. För undervisningen utvecklades kreativa distans- och hybridmodeller, av vilka en del fortfarande är i bruk. Undervisnings- och kulturministeriets riktlinjer för digitalisering inom fostran och utbildning publicerades våren 2023.³⁵ Visionen är att Finland år 2027 ska vara världens ledande utvecklare och användare av hållbar digitalisering inom fostran, undervisning och utbildning.

Ett ändamålsenligt utnyttjande av digitala system och verktyg kan ses som ett svar på flera förändringsfaktorer i samhället. Till exempel med tanke på den regionala tillgången till utbildning och utbildningens tillgänglighet framstår utnyttjandet av distansundervisning och andra digitala lösningar som väsentligt, och behovet av att utnyttja dem är också kopplat till den tekniska utvecklingen, omvälvningen i arbetslivet och globaliseringen. För majoriteten av eleverna är det i princip dock inte ändamålsenligt att genomföra studier inom konstområdena helt och hållet på distans. De fysiska undervisningslokalerna ska vara ändamålsenliga och säkra.

Lagstiftningen³⁶ förpliktar utbildningsanordnaren att utarbeta en jämställdhetsplan för läroanstalten för högst tre år i sänder. Läroanstalten ska också ha en plan för de åtgärder som behövs för att främja likabehandling. Dessutom är det önskvärt att läroanstalten har gjort en kartläggning av och plan för tillgängligheten.

34 Luoma 2020.

35 Undervisnings- och kulturministeriets publikationer 2023:17.

36 Lag om jämställdhet mellan kvinnor och män 1986/609; Diskrimineringslag 1325/2014.

De strategiska indikatorerna för tillgång och tillgänglighet beskrivs i inforuta s. 44.

Tillgången till och tillgängligheten hos den grundläggande konstundervisningen förverkligas jämlikt

Strategiska indikatorer för kvaliteten:

- Antalet kommuner där grundläggande konstundervisning ordnas
- Regional tillgång till undervisning inom olika konstområden inom den grundläggande konstundervisningen enligt kommun
- Antalet undervisningstimmar inom den grundläggande konstundervisningen enligt konstområde/lärokurs/läroanstaltstyp/undervisningsspråk
- Antalet deltagare i grundläggande konstundervisning enligt konstområde/lärokurs/studienivå
- Deltagande i grundläggande konstundervisning enligt kön/ålder
- Antagningsprocent för grundläggande konstundervisning enligt konstområde/region (antal sökande/antagna elever)
- Undervisningens pris för eleven: terminsavgiftens genomsnittliga storleksklass enligt studienivå
- Antalet kommuner som tillämpar permanent betalningslätnadspraxis
- Antalet läroanstalter som tillämpar permanent betalningslätnadspraxis
- Antalet kommuner som tillämpar permanent praxis där kommunen följer upp antalet elever som avgiftsfritt deltar i grundläggande konstundervisning, dvs. antalet frielevsplatser
- Antal undervisningstimmar som genomförts som distans- eller närundervisning
- Säkerhet/tillgänglighet i fysiska och digitala lärmiljöer
- Antalet läroanstalter där en tillgänglighetskartläggning har gjorts
- Antalet läroanstalter som tillämpar en digitaliseringsplan

5.3 Kunskapsbasen för den grundläggande konstundervisningen stärks och kunskapen utnyttjas på bred front

Den tekniska utvecklingen är snabb och samhällets datalager växer i en aldrig tidigare skådad takt. Detta förutsätter nya sätt att utnyttja tillgänglig information för samhällets bästa.

I gränssnittet mellan utbildningspolitiken för den grundläggande konstundervisningen samt konst- och kulturpolitiken finns en helhet som är delvis svår att gestalta. Det är viktigt att man på olika nivåer i samhället identifierar den grundläggande konstundervisningen både som en del av det finländska utbildningssystemet och som en central faktor för att stärka kulturens grund och kontinuitet.

Ett av de strategiska målen för den grundläggande konstundervisningen av hög kvalitet är att stärka kunskapsunderlaget för den grundläggande konstundervisningen och att utnyttja den uppnådda kunskapen på ett omfattande sätt. Information som är tillförlitlig, relevant och öppen för alla måste göras tillgänglig i större utsträckning än i nuläget och den måste kunna utnyttjas inom olika samhällsområden. Ett mer omfattande utnyttjande av information främjar uppkomsten av ny information. Dessutom stärker den förutom kvaliteten, verksamhetsförutsättningarna och genomslagskraften hos den grundläggande konstundervisningen även kulturens grund och kontinuitet.

Inom den grundläggande konstundervisningen ackumuleras kunskap på många nivåer. I undervisningen och i läroanstaltens verksamhet uppstår betydelsefull erfarenhetskunskap och så kallad tyst kunskap som är svår att mäta. För att stärka kunskapsbasen och öka utnyttjandet av datalagren krävs uppföljning av de indikatorer som beskriver kunskapsbasen. Det är viktigt att samordna produktionen av information och att främja informationsinteroperabilitet.

Referensarkitekturarbetet inom den grundläggande konstundervisningen har för sin del stärkt kunskapsbasen för den grundläggande konstundervisningen genom att beskriva utbildningsformens helhet och riktningarna för framtidens utveckling. Ett omfattande utnyttjande av referensarkitekturen vore önskvärt och ibrukttagandet av den i kommunerna och läroanstalterna har under 2022–2023 understötts av undervisnings- och kulturministeriet och Utbildningsstyrelsen.

Förutsättningarna för identifiering och erkännande av kompetens inom den grundläggande konstundervisningen förbättrades från och med början av 2023 när det blev möjligt att spara studieprestationsuppgifter i det nationella Koski-datalagret. Det är frivilligt för läroanstalterna att registrera uppgifterna. Enligt en utredning som publicerades före

lagändringen meddelade 75 procent av de läroanstalter för grundläggande konstundervisning som besvarade enkäten att de skulle börja spara uppgifter om studieprestationer i Koski-datalagret om det skulle bli möjligt.³⁷ Uppgifterna i Koski-datalagret skapar förutsättningar för att stärka kunskapsunderlaget och utnyttja informationen. Förhoppningsvis kommer man att aktivt registrera uppgifter i datalagret.

Läroanstalterna för grundläggande konstundervisning utarbetar utifrån grunderna för läroplanen en lokal läroplan som utgör grunden för undervisningen och verksamhetskulturen. Den lokala läroplanen kan göras upp i Utbildningsstyrelsens elektroniska tjänst eGrunder. För närvarande finns det endast några lokala läroplaner för den grundläggande konstundervisningen i tjänsten. Tjänsten samlar lokala läroplaner och fungerar också som ett redskap för informationsstyrning, eftersom den erbjuder en färdig strukturmodell för utarbetandet av den lokala läroplanen. Registreringen av studieprestationsuppgifter i Koski-datalagret förutsätter att läroplanen förs in i tjänsten eGrunder, så ärendena är kopplade till varandra och uppföljningen av deras utveckling har identifierats även i de strategiska kvalitetsindikatorer som gäller kunskapsunderlaget i inforuta s. 46.

Kunskapsunderlaget för den grundläggande konstundervisningen stärks och kunskapen utnyttjas på bred front

Strategiska indikatorer för kvaliteten:

- Referensarkitekturens användningsgrad i kommunerna
- Antalet läroanstalter som sparar uppgifter om studieprestationer i Koski-datalagret
- Antalet lokala (aktuella) läroplaner i tjänsten eGrunder

37 Valajärvi 2021.

5.4 Strukturerna för den grundläggande konstundervisningen svarar flexibelt på samhällets föränderliga behov

En förutsättning för en högklassig grundläggande konstundervisning är fungerande strukturer som flexibelt ska svara på samhällets föränderliga behov. Konstfostran, konst och kultur bidrar till att förnya samhället. På så sätt är förhållandet mellan den grundläggande konstundervisningen och de samhälleliga förändringarna alltid interaktivt. Centrala nationella och internationella förändringsfaktorer måste beaktas när man mäter kvaliteten på strukturerna för den grundläggande konstundervisningen och förutser utvecklingsbehoven.

Strukturerna både stöder läroanstaltens verksamhet och ställer upp ramvillkor för den. Till strukturerna hör relativt permanenta egenskaper hos utbildningsformen, såsom miljöerna som skapats för lärande, sätten att ordna utbildning och tjänsterna som är kopplade till utbildningen. Utöver de ovan nämnda är lagstiftningen och finansieringen centrala strukturfaktorer för den grundläggande konstundervisningen. Den nuvarande lagen och förordningen om grundläggande konstundervisning är från 1998. Lagstiftningen har i detta dokument inte avskiljts till ett eget strategiskt mål, eftersom den anses utgöra grunden för utbildningsformens verksamhet.

I centrum för granskningen av det strategiska målet står strukturella faktorer i anslutning till förändringen i befolkningsstrukturen, samarbetet och hållbarheten, och de strategiska indikatorerna har härletts ur dessa synvinklar. Den digitala omvälvningen anknyter också till strukturerna, men i detta kvalitetsarbete har den i första hand kopplats till det strategiska målet för tillgången till och tillgängligheten hos den grundläggande konstundervisningen.

Förändringen i befolkningsstrukturen berör den finländska sektorn för grundläggande konstundervisning. Befolkningen åldras och nativiteten minskar. Samtidigt blir befolkningsunderlaget mångsidigare i och med invandringen. Antalet invånare med invandrarbakgrund och deras proportionella andel i de unga åldersklasserna ökar särskilt i de stora städerna, där det bor mest befolkning med invandrarbakgrund. Till exempel enligt befolkningsprognosen för huvudstadsregionen kommer befolkningen med ett främmande språk som modersmål att öka från nuvarande cirka 200 000 personer till cirka 437 000

personer före 2035.³⁸ Även regionala befolkningsförändringar såsom urbaniseringen och flyttningsrörelsen inom landet bör beaktas i den strukturella utvecklingen av den grundläggande konstundervisningen.

För att skapa en aktuell uppfattning om utbildningsformens strukturer krävs att man identifierar helheten av läroanstalter som erbjuder grundläggande konstundervisning samt olika typer av läroanstalter med olika finansieringsmodeller och följer upp deras antal. Vad gäller nätverket av läroanstalter kan antalet undervisningspunkter vara stort vid regionala läroanstalter, som erbjuder undervisning på ett stort geografiskt område. Å andra sidan har flera sammanslagningar av läroanstalter genomförts under de senaste åren. Utvecklingstrenden varierar enligt region och konstområde. Uppföljningen av utvecklingen av antalet undervisningstimmar kompletterar helhetsbilden av genomförandet av den grundläggande konstundervisningen till exempel i förhållande till befolkningens regionala åldersstruktur.

Enligt grunderna för läroplanen för den grundläggande konstundervisningen genomförs uppgiften inom den grundläggande konstundervisningen i samarbete med andra läroanstalter och instanser som ger konstfostran lokalt, nationellt och internationellt. *Samarbetsformerna* inom den grundläggande konstundervisningen är redan nu mångsidiga. Man samarbetar med olika utbildningsstadier och småbarnspedagogiken samt även i stor utsträckning med bland annat bibliotek, museer och teatrar. Det mest etablerade samarbetet gäller gemensamma produktioner och projekt samt gemensamma lärare vid läroanstalter som erbjuder grundläggande konstundervisning. Samarbete bedrivs åtminstone sporadiskt även inom läroplansarbetets delområden, såsom den pedagogiska utvecklingen och utvecklingen av utvärderingen. Med tanke på flexibiliteten i samarbetsstrukturerna vore det ändamålsenligt att följa upp i hur många kommuner det har utsetts en styrgrupp eller någon annan struktur som ansvarar för den regionala utvecklingen av och samarbetet inom den grundläggande konstundervisningen.

Samarbetet gör det möjligt att reagera på den föränderliga verksamhetsmiljön och skapar förutsättningar för konstverksamhet som förnyar samhället. Genom samarbete sträcker sig de främjande effekter som den grundläggande konstundervisningen har för bildning, delaktighet och välfärd samt för uppkomsten av samhälleliga innovationer allt mer till olika sektorer.

Det finns endast lite riksomfattande information om de undervisningslokaler som används i den grundläggande konstundervisningen. Frågor som gäller fysiska inlärningsmiljöer är till exempel vilka typer av lokaler som används, gemensam användning av och samarbete

38 Eid & Castaneda 2023.

i fråga om lokalerna, lokalernas användningssätt, såsom kvällsanvändning, samt anskaffningsformer, såsom uthyrning eller ägande. Aktuell information om undervisningslokaler främjar utbytet av god praxis och möjliggör flexibel framförhållning i regionerna.

Klimatförändringen och naturförlusten är förändringsfaktorer som berör alla delområden i samhället och som också påverkar den grundläggande konstundervisningen och som man som utbildningsform ska reagera på. Det är ändamålsenligt att utveckla indikatorer och mätmetoder för uppföljning och utvärdering av *hållbarhetsutvecklingen* inom sektorn.

I projektet Hållbar grundläggande konstundervisning som genomfördes av Förbundet för grundläggande konstundervisning och OKKA-stiftelsen 2019–2020 skapades egna indikatorer för hållbar utveckling inom den grundläggande konstundervisningen. Genom att granska ibruktagningsgraden av indikatorerna får man information om nivån på verksamheten i riktning mot hållbar utveckling vid läroanstalter för grundläggande konstundervisning. Läroanstalterna kan ansöka om OKKA-stiftelsens certifikat för hållbar utveckling, där indikatorerna för hållbar utveckling ingår. För att få certifikatet krävs avgiftsbelagd auditering och certifikatet ska uppdateras vart tredje år. Läroanstalterna har varierande möjligheter att skaffa avgiftsbelagd auditering och certifikat. Nivån för ibruktagnandet av indikatorer för hållbar utveckling kan granskas både genom att följa upp antalet OKKA-certifikat vid läroanstalterna för grundläggande konstundervisning och graden av ibruktagnande av indikatorerna för hållbar utveckling utan auditering och egentligt certifikat. De strategiska indikatorerna för den grundläggande konstundervisningens strukturer beskrivs i inforuta s. 50.

Strukturerna för den grundläggande konstundervisningen motsvarar flexibelt samhällets föränderliga behov

Strategiska indikatorer för kvaliteten:

- Antalet läroanstalter som ordnar grundläggande konstundervisning
- Läroanstalternas storlek mätt i elevantal
- Antalet undervisningstimmar i olika typer av läroanstalter
- Samarbetets omfattning och former
- Lokaler/fysiska lärmiljöer där grundläggande konstundervisning ordnas
- Antal kommuner med en utnämnd styrgrupp eller annan struktur som ansvarar för den regionala utvecklingen av och samarbetet inom den grundläggande konstundervisningen
- Antalet läroanstalter som beviljats OKKA-certifikat eller som använder indikatorer för hållbar utveckling

5.5 Finansieringen av den grundläggande konstundervisningen stöder kvaliteten på och förnyelsen av den grundläggande konstundervisningen

Beloppet för och allokeringen av finansieringen av den grundläggande konstundervisningen har ett centralt samband och en styrande inverkan även på uppnåendet av de övriga strategiska målen för den grundläggande konstundervisningen. Till exempel i utredningen om behovet av att förnya finansieringssystemet för grundläggande konstundervisning som färdigställdes 2019 och som beställdes av undervisnings- och kulturministeriet lyfter utredningspersonen fram att finansieringsmodellen för grundläggande konstundervisning skulle förutsätta en uppdatering så att de grunder för läroplanen som Utbildningsstyrelsen beslutade om 2017 kan förverkligas på ett övergripande sätt.³⁹

39 Suominen 2019.

Finansieringsbasen för läroanstalter för grundläggande konstundervisning är mångsidig (se figur 6). Kommunen kan ordna eller skaffa grundläggande konstundervisning genom eget beslut⁴⁰. Finansieringen av grundläggande konstundervisning som finansieras på invånarbasis i kommunerna är en del av statsandelen för kommunal basservice, som administreras av finansministeriet (L 1704/2009). Statsandelen i fråga beräknas på basis av invånarantalet och priset per enhet per invånare. Den kalkylerade statsandelen per invånare för grundläggande konstundervisning är totalt cirka 1,8 miljoner euro (2023). Dessutom kan undervisnings- och kulturministeriet bevilja kommunen statsandel per undervisningstimme för grundläggande konstundervisning. Grundläggande konstundervisning kan också ordnas av samkommuner, registrerade sammanslutningar och stiftelser. För att få statsandel per undervisningstimme för grundläggande konstundervisning behöver ovan nämnda anordnare ett av undervisnings- och kulturministeriet beviljat tillstånd att ordna utbildning. En förutsättning för tillstånd att ordna utbildning är att sökanden har yrkesmässiga och ekonomiska förutsättningar att ordna undervisningen på behörigt sätt.⁴¹ Utbildningsanordnaren kan ordna grundläggande konstundervisning tillsammans med andra utbildningsanordnare eller skaffa den av en offentlig eller privat sammanslutning eller stiftelse.⁴²

De utbildningsanordnare som undervisnings- och kulturministeriet har beviljat tillstånd att ordna grundläggande konstundervisning omfattas också av statsandelen per undervisningstimme för grundläggande konstundervisning. Tillstånden för anordnande av grundläggande konstundervisning finns i utbildningsförvaltningens styrnings- och regleringstjänst Oiva, som är öppen för alla. Grunden för den årliga statsandelen för grundläggande konstundervisning som finansieras på basis av antalet undervisningstimmar beräknas genom att det antal undervisningstimmar som undervisnings- och kulturministeriet har fastställt för utbildningsanordnaren multipliceras med det per undervisningstimme bestämda priset per enhet (L 1705/2009). Beloppet av den statsandel som beviljas anordnare av grundläggande konstundervisning och som finansieras på basis av antalet undervisningstimmar är 57 procent av den på ovan nämnda sätt kalkylerade statsandelsgrunden.

Undervisnings- och kulturministeriet beviljar statsandel per undervisningstimme för grundläggande konstundervisning inom ramen för den kvot för undervisningstimmar som fastställts i statsbudgeten. I statsbudgeten för 2023 (mom. 29.80.34) är det kalkylerade antal undervisningstimmar som fastställts som grund för statsandelen sammanlagt högst 1 658 000 timmar för grundläggande musikundervisning och 179 400 timmar

40 Lag om grundläggande konstundervisning 633/1998.

41 Ibid.

42 Lag om grundläggande konstundervisning 633/1998, 4 §.

för andra konstområden. År 2023 omfattas sammanlagt 138 läroanstalter av statsandel per undervisningstimme för grundläggande konstundervisning och staten finansierar grundläggande konstundervisning med cirka 93 miljoner euro (mom. 29.80.34). Enligt Utbildningsstyrelsens statsandelsstatistik var antalet undervisningstimmar som gavs vid statsandelsläroanstalterna 2022 nästan 100 000 fler än det kalkylerade antalet undervisningstimmar (1 837 400) som fastställts som grund för statsandelen.

Utöver statsandelen per undervisningstimme kan undervisnings- och kulturministeriet och Utbildningsstyrelsen inom ramen för den kvot som presenteras i budgeten bevilja utbildningsanordnare statsunderstöd.⁴³ Ordandet av grundläggande konstundervisning och projekt finansieras också med bland annat terminsavgifter, privat finansiering och understöd från stiftelser.⁴⁴ Att erbjuda möjligheter till målinriktad konst- och kulturföstran inom olika former och områden av kultur och konst är en av kommunernas uppgifter enligt lagen om kommunernas kulturverksamhet.⁴⁵ Det anslag som kommunerna ansvarar för grundläggande konstundervisning motsvarar till sin storleksklass statsandelen per undervisningstimme för grundläggande konstundervisning i statsbudgeten. Enligt ministeriets nuvarande uppgifter finns det cirka 130 läroanstalter för grundläggande konstundervisning som står utanför statsandelen.

Även medborgarinstitut och folkhögskolor kan ordna grundläggande konstundervisning. Då ordnas grundläggande konstundervisning oftast inom ramen för statsandelen per undervisningstimme för det fria bildningsarbetet. Det finns cirka 123 läroanstalter för fritt bildningsarbete som ordnar grundläggande konstundervisning.⁴⁶

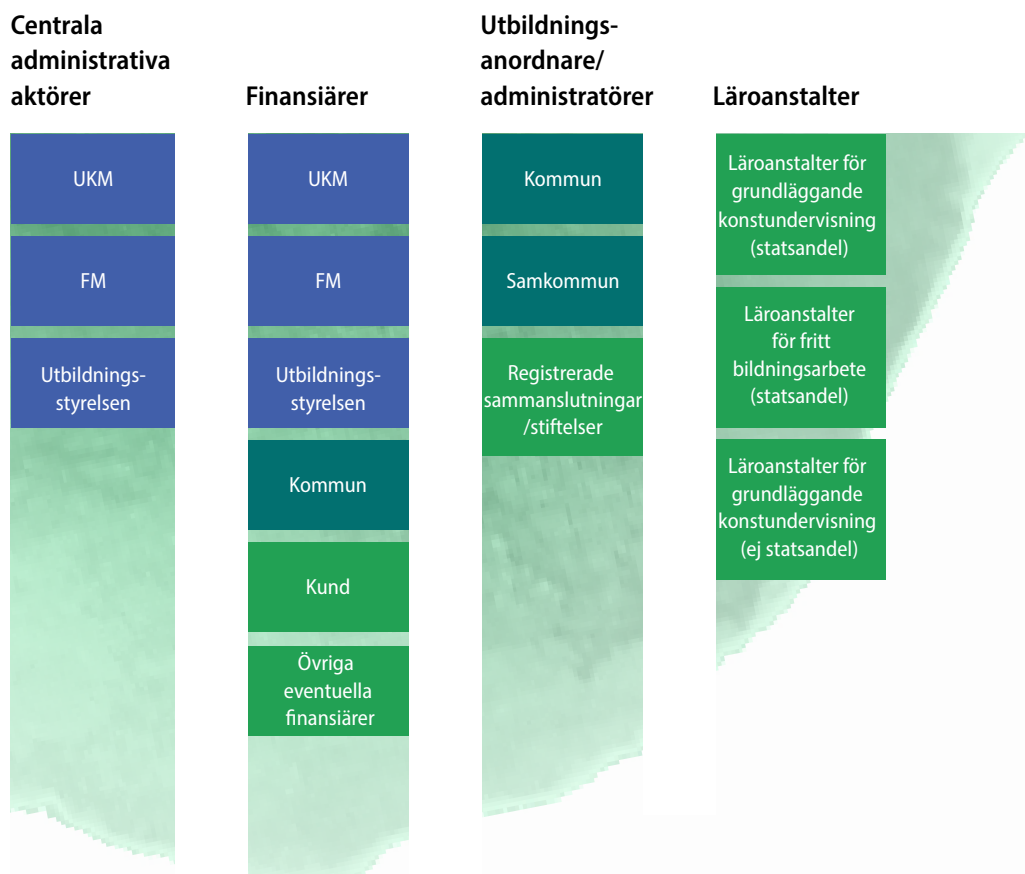
43 Lag om grundläggande konstundervisning 633/1998, 11 §.

44 Luoma 2020.

45 Lag om kommunernas kulturverksamhet 166/2019.

46 Luoma 2020.

Figur 6. Ordnan­de av grundläggande konstundervisning enligt referensarkitekturen för grundläggande konstundervisning.⁴⁷

Effekterna av finansieringen av den grundläggande konstundervisningen ska granskas regelbundet. Statsunderstödsverksamheten, dvs. allokeringen, ansökan, beviljandet, uppföljningen och utvärderingen av statsunderstöd, utvecklas som bäst på statsförvaltningens nivå. Avsikten är att hela statsförvaltningen stegvis övergår till en gemensam verksamhetsmodell för statsunderstödsverksamheten och under de närmaste åren tar i bruk gemensamma digitala tjänster som stöder den. Ett mål är att förbättra statsunderstödsverksamhetens effektivitet.

Finansieringsbeloppet och fördelningen av finansieringen är centrala faktorer när man granskar finansieringssystemets funktionalitet. För närvarande är till exempel skillnaden mellan de faktiska undervisningstimmar­na och de undervisningstimmar som fastställts

⁴⁷ Valajärvi 2021:23, s. 23.

som grund för statsandelen vid läroanstalter för grundläggande konstundervisning cirka 100 000 undervisningstimmar. Undervisningsmängden vid läroanstalter som står utanför statsandelen följs inte systematiskt upp för helhetens del. Uppföljningen av utvecklingen av förhållandet mellan utbud och efterfrågan är till exempel kopplad till frågor som gäller främjandet av tillgången till och tillgängligheten hos den grundläggande konstundervisningen.

Genom att granska fördelningen av statsandelsfinansieringen får man information utifrån vilken man kan bedöma hur ändamålsenlig finansieringen av den grundläggande konstundervisningen är. I granskningen ska man beakta skillnaderna mellan olika konstområden i praxisen för hur undervisningen ordnas: traditionerna med individuell undervisning och undervisning i grupp betonas på olika sätt inom olika konstområden. Även förhållandet mellan den fördjupade och den allmänna lärokursen i finansieringen kan granskas som en del av allokeringen av statsandelsfinansieringen som helhet.

För att skapa en helhetsbild av finansieringen är det väsentligt att förståelsen för den totala finansieringens belopp och eventuella förändringar i den är aktuell. Det är också viktigt att gestalta den ekonomiska strukturen för läroanstalterna för grundläggande konstundervisning. Uppföljningen av den totala mängden annan avgiftsbelagd verksamhet som ordnas vid läroanstalterna samt den finansiering som kommunerna allokerar till den grundläggande konstundervisningen preciserar helhetsbilden av finansieringens utveckling och utvecklingens riktlinjer samt läroanstalternas finansieringsstrukturer. Även de totala kostnaderna per elev för genomförandet av grunddelarna av studierna enligt lärokurs och konstområde är viktig information som ska följas upp för att man ska få en helhetsbild av finansieringen.

De strategiska indikatorerna för finansieringen av den grundläggande konstundervisningen beskrivs i inforuta s. 55.

Finansieringen av den grundläggande konstundervisningen stöder utbildningsformens kvalitet och förnyelse

Strategiska indikatorer för kvaliteten:

- Effekten av statsunderstöd som allokerats till den grundläggande konstundervisningen
- Skillnaden mellan antalet kalkylerade undervisningstimmar som fastställts som grund för statsandelen för grundläggande konstundervisning och antalet faktiska undervisningstimmar per konstområde
- Fördelningen av statsandelarna för grundläggande konstundervisning enligt konstområde och lärokurs
- Beloppet av kommunernas finansiering för grundläggande konstundervisning enligt konstområde och lärokurs
- Beloppet av den statsandelsfinansiering per konstområde och lärokurs som allokeras till grundläggande konstundervisning som ges inom ramen för statsandelen för det fria bildningsarbetet
- Mängden annan avgiftsbelagd undervisning i undervisningstimmar och deltagarantal vid läroanstalter för grundläggande konstundervisning
- Totala kostnader för avläggande av studiernas grunddelar enligt lärokurs och konstområde, angivet i euro/elev

6 Följande steg i kvalitetsarbetet inom den grundläggande konstundervisning

Förändringen i samhället är bestående och förändringstakten verkar inte avta. Därför är det också skäl att kontinuerligt och dynamiskt identifiera och utveckla den mätbara kvaliteten på den grundläggande konstundervisningen. Den kvalitet som den grundläggande konstundervisningen producerar och riktningarna för dess utveckling bör synliggöras på nationell, regional och lokal nivå. Det är bra om beslutsfattaren, myndigheten, elevens förälder och eleven själv förstår vad den grundläggande konstundervisningen är.

En förutsättning för att man ska kunna svara på individens och samhällets föränderliga behov, önskemål och utmaningar är att man realistiskt kan utvärdera utbildningssystemets olika verksamhetsnivåer och vid behov också tillsammans innovativt förnya dem. Syftet med utvärderingen av utbildningen är att stöda utvecklingen av utbildningen och förbättra förutsättningarna för lärande⁴⁸, även inom den grundläggande konstundervisningen.

Den grundläggande konstundervisningen som en del av det finländska utbildningssystemet har potential att svara ännu bättre på samhällsförändringen och samtidigt stödja individens välbefinnande. Detta förutsätter att man går mot de strategiska mål som presenterats. Målen är ambitiösa och en central förutsättning för att de ska uppnås är ett omfattande och konstruktivt samarbete samt en gemensam vilja att delta i att producera och dela information. Bakgrunden till presentationen av kvalitetsindikatorer och datainsamlingar är också en strävan efter att fortsätta den framtidsdiskussion som inleddes som en del av arbetet med referensarkitekturen, samt att tillsammans utveckla sektorn för grundläggande konstundervisning på ett inkluderande och transparent sätt. Systematiseringen av datainsamlingen förutsätter härnäst fortsatta diskussioner till exempel mellan staten och kommunerna för att undvika överlappande datainsamlingar och onödigt arbete.

Målet med de strategiska målen för den grundläggande konstundervisningen, de strategiska indikatorerna och modellen för systematisk datainsamling är att strukturera utbildningsformens kvalitetsuppfattningar och kvalitetshantering som helhet. Helheten av de indikatorer och mätare som beskrivs i dokumentet formas och utvecklas när kunskapsbasen för den grundläggande konstundervisningen stärks ytterligare. I synnerhet uppdateringen av Statistikcentralens läroanstaltsregister under 2023 så att det gäller hela fältet av läroanstalter inom den grundläggande konstundervisningen är en nyckelåtgärd i uppföljningen och utvecklingen av kvaliteten inom hela sektorn. Uppdateringen av läroanstaltsregistret gör det möjligt att rikta ny datainsamling till alla läroanstalter för grundläggande

48 Lag om grundläggande konstundervisning 1998/633, 7 §.

konstundervisning – även till dem som inte omfattas av statsandelen per undervisningstimme. Preliminära diskussioner om innehållet i datainsamlingen har redan förts mellan undervisnings- och kulturministeriet och Statistikcentralen, och samarbetet fortsätter.

Utbildningsanordnaren har en lagstadgad skyldighet att utvärdera utbildningen och dess genomslagskraft samt att delta i extern utvärdering av verksamheten.⁴⁹ I praktiken har dock ofta läroanstalterna ansvarat för utvärderingen. Virvatuli-modellen inledde arbetet med att definiera och utvärdera den pedagogiska kvaliteten inom den grundläggande konstundervisningen 2012. Utbildningsstyrelsen publicerar före utgången av 2023 Fyrklöver-modellen, som är ett verktyg för utvärdering och utveckling av utbildningsanordnarnas och läroanstalternas egen verksamhet. Grunden för verktyget är de pedagogiska indikatorerna för den grundläggande konstundervisningen, som har härletts ur grunderna för läroplanen för den fördjupade och den allmänna lärokursen för den grundläggande konstundervisningen 2017.

49 Lag om grundläggande konstundervisning 1998/633, 7 §.

KÄLLOR

Lagar, förordningar och föreskrifter

- Förordning om behörighetsvillkoren för personal inom undervisningsväsendet 986/1998
 Förordning om grundläggande konstundervisning 813/1998
 Lag om kommunernas kulturverksamhet 166/2019
 Lag om grundläggande konstundervisning 633/1998
 Lag om nationella studie- och examensregister 2017/884
 Lag om jämställdhet mellan kvinnor och män 1986/609
 Grunderna för läroplanen för den fördjupade lärokursen i grundläggande konstundervisning 2017 (2017). Utbildningsstyrelsen. Föreskrifter och anvisningar 2017:11a.
 Grunderna för läroplanen för den allmänna lärokursen i grundläggande konstundervisning 2017 (2017). Utbildningsstyrelsen. Föreskrifter och anvisningar 2017:12a.
 Diskrimineringslag 1325/2014

Litteratur och publikationer

- Ananiadou, K. & Claro, M. (2009). 21st Century Skills and Competences for New Millennium Learners in OECD Countries. OECD Education Working Papers, No. 41, OECD Publishing. Tillgänglig: <https://doi.org/10.1787/218525261154>
- Dufva, M. & Rekola, S. (2023). Megatrendit 2023. Sitras utredningar 224. Tillgänglig: <https://www.sitra.fi/julkaisut/megatrendit-2023/>
- European comission (2019). Key competences for lifelong learning. Directorate-General for Education, Youth, Sport and Culture. Tillgänglig: <https://data.europa.eu/doi/10.2766/569540>
- Eid, M. & Castaneda, A. (2023). Ulkomaalaistaustaisen nuorten hyvinvointi tutkimusten ja tilastojen valossa. Statens ungdomsråds publikationer 73. Tillgänglig: <https://tietoanurista.fi/katsaus-ulkomaalaistaustaisten-nuorten-hyvinvointiin-ilmestynyt/>
- Garoff, L. (2019). Mer än en hobby. Helsingfors: Svenska kulturfonden.
- Hannula, H., Karhunen, H. & Pursiainen, J. (2021). Selvitys opettajarekisteristä ja opettajatieonkeruusta. Undervisnings- och kulturministeriets publikationer 2021:54 Tillgänglig: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-778-9>
- Ilmola-Sheppard, L., Rautiainen, P., Westerlund, H., Lehikoinen, K., Karttunen, S., Juntunen M-L. & Anttila, E. (2021). ArtsEqual. Tasa-arvo taiteen ja taidekasvatuksen palveluiden suuntana. Helsingfors: Konstuniversitetet. Tillgänglig: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-353-042-3>

- Kanerva, A., Oksanen-Särelä K., Kurlin Niiniaho, A., Leppänen, A. & Mäenpää, M. (2022). Musiikin opintopolut. Cupores webbpublikationer 70. Kulturpolitiska forskningscentret Cupore. Tillgänglig: <https://www.cupore.fi/fi/julkaisut/cuporen-julkaisut/musiikin-opintopolut>
- Koramo, M. (2009). Taiteen perusopetus 2008. Selvitys taiteen perusopetuksen järjestämisestä lukuvuonna 2007–2008. Helsingfors: Utbildningsstyrelsen.
- Laes, T., Juntunen, M., Heimonen, M., Kamensky, H., Kivijärvi, S., Nieminen, K., Tuovinen, T., Turpeinen, I., Elmgren, H., Linnapuomi, A. & Korhonen, O. (2018). Saavutettavuus ja esteettömyys taiteen perusopetuksen lähtökohtana. ArtsEqual åtgärdsrekommendation 1/2018. Helsingfors: Konstuniversitetet.
- Luoma, T. (2020). Taiteen perusopetus 2020. Selvitys taiteen perusopetuksen järjestämisestä lukuvuonna 2019–2020. Rapporter och utredningar 2020:4. Helsingfors: Utbildningsstyrelsen. Tillgänglig: <https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/taiteen-perusopetus-2020>
- Martens-Seppelin, M. (2022). Ordkonst – framtidens utbildningsvägar och arbetsfält. Helsingfors: Svenska Kulturfonden.
- Utbildningsstyrelsen (2021). Opettajat ja rehtorit Suomessa 2019. Taiteen perusopetuksen opettajat. Rapporter och utredningar 2021:6. Tillgänglig: <https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/opettajat-ja-rehtorit-suomessa-2019-taiteen-perusopetuksen>
- Undervisnings- och kulturministeriet (2023). Kasvatuksen ja koulutuksen digitalisaation linjaukset 2027. Undervisnings- och kulturministeriets publikationer 2023:17 Tillgänglig: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-963-9>
- Undervisnings- och kulturministeriet (2017). Opetus- ja kulttuuriministeriön kulttuuripolitiikan strategia 2025. Undervisnings- och kulturministeriets publikationer 2017:20 Tillgänglig: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-466-5>
- Undervisnings- och kulturministeriet (2017). Opetus- ja kulttuuriministeriön strategia 2030. Undervisnings- och kulturministeriets publikationer 2019:12 Tillgänglig: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-628-7>
- Undervisnings- och kulturministeriet (2022). Taiteen perusopetuksen viitearkkitehtuuri. Tillgänglig: <https://wiki.eduuni.fi/display/OKMtaiteenperusopetuksenviitearkkitehtuuri/Taiteen+perusopetuksen+viitearkkitehtuuri++Versio+1.0+14.10.2022>
- Undervisnings- och kulturministeriet (2021). Statsrådets utbildningspolitiska redogörelse. Statsrådets publikationer 2021:24. Tillgänglig: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-622-8>
- Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) (2018). The future of education and skills. Education 2030. Paris: OECD.
- Raunio, A-M. & Paju, T. (2022). Käsiyön koulutuspolkuja ja taitojen oppimisen elävä perintö. Selvitys käsityön oppimisen mahdollisuuksista Suomessa. Tillgänglig: <https://www.taito.fi/ajankohtaista/kasityoblogi/taitoliitto-teki-selvityksen-kasityon-oppimisen-mahdollisuuksista-suomessa/>

- Sundblom, D. (2022). Konstundervisning för barn och unga på svenska i Finland. Helsingfors: Svenska kulturfonden.
- Suominen, A. (2019). Selvitys taiteen perusopetuksen rahoitusjärjestelmän uudistamistarpeista taiteen perusopetuksen saatavuuden turvaamiseksi sekä rahoitusjärjestelmän selkeyttämiseksi ja ajantasaistamiseksi. Undervisnings- och kulturministeriets publikationer 2019:27 Tillgänglig: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-653-9>
- Tiainen, H., Heikkinen, M., Kontunen, K., Lavaste A-E., Nysten, L., Seilo, M-L., Välihalo C. & Korkeakoski, E. (2012). Taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden ja pedagogiikan toimivuus. Publikationer från rådet för utbildningsutvärdering 57. Tillgänglig: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-4649-4>
- Valajärvi, A. (2021). Esiselvitys taiteen perusopetuksessa saavutetun osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen edistämisestä. Undervisnings- och kulturministeriets publikationer 2021:48 Tillgänglig: https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/163615/OKM_2021_48.pdf?sequence=1&isAllowed=y.
- Statsrådet (2023). Valtioneuvoston tulevaisuusselonteon 1. ja 2. osa. Näkymiä seuraavien sukupolvien Suomeen. Statsrådets publikationer 2023:1. Tillgänglig: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-760-7>.
- Finansministeriet (2022). Budgetproposition 2023. Moment 29.80.34. Tillgänglig: <https://budjetti.vm.fi/indox/sisalto.jsp?year=2023&lang=fi&maindoc=/2023/aky/aky.xml&opennode=0:1:11:261:713:803:823>. Hänvisat: 15.5.2023.
- Varto, J. (2001). Kauneuden taito. Tammerfors: Tampere University Press.
- Vähämaa, V. (2022). Sanataideopettaja: Tulevaisuuden toiveammatti – selvitys sanataideopetuksen tilasta 2020-luvulla. Suomen sanataideopetuksen seura. Tillgänglig: <https://artsedu.fi/2022/04/sanataideopettaja-tulevaisuuden-toiveammatti/>

Bilagor

Bilaga 1: Indikationstabeller

Tabell 2. För målet ”Den grundläggande konstundervisningen är pedagogiskt högklassig” identifierade strategiska indikatorer för pedagogiken.

Den grundläggande konstundervisningen är pedagogiskt högklassig

	Strategisk indikator	Indikatorinformationens källa	Datainsamling	Genomförare av datainsamlingen/förslag till genomförare	Cykel/förslag till cykel för datainsamlingen
1	Andelen formellt behöriga lärare och rektorer i den grundläggande konstundervisningen	Lärare och rektorer inom den grundläggande konstundervisningen	Insamling av lärardata /Lärarregistret	SC Utbildningsstyrelsen	3 år Register som uppdateras årligen
2	Antalet lärare och rektorer som deltar i fortbildning eller expertutbyte inom den grundläggande konstundervisningen	Lärare och rektorer inom den grundläggande konstundervisningen	Insamling av lärardata /Lärarregistret	SC Utbildningsstyrelsen	3 år Register som uppdateras årligen
3 NY	Antal personer som avlagt lärokursen i grundläggande konstundervisning (fördjupad/allmän)	Läroanstalter för grundläggande konstundervisning	Koski-datalagret	-	Register som uppdateras kontinuerligt
4 NY	Antalet individualiserade lärokurser i den grundläggande konstundervisningen	Läroanstalter	Statistikcentralens gku-datainsamling	SC	2 år
5 NY	Beaktande av kulturell mångfald i undervisningen och utvärdering av språkmedveten undervisning	Läroanstalter	Separat utredning	NCU	5–7 år

Den grundläggande konstundervisningen är pedagogiskt högklassig

	Strategisk indikator	Indikatorinformationens källa	Datainsamling	Genomförare av datainsamlingen/förslag till genomförare	Cykel/förslag till cykel för datainsamlingen
6 NY	Antalet elever som deltar i individuell undervisning enligt konstområde/studienivå inom den grundläggande konstundervisningen	Läroanstalter	Statistikcentralens gku-datainsamling	SC	2 år
7 NY	Antalet elever som deltar i gruppundervisning enligt konstområde/studienivå inom den grundläggande konstundervisningen	Läroanstalter	Statistikcentralens gku-datainsamling	SC	2 år
8 NY	De genomsnittliga gruppstorlekarna inom gruppundervisningen enligt konstområde/studienivå inom den grundläggande konstundervisningen	Läroanstalter	Insamling av lärardata /Lärarregistret	SC Utbildningsstyrelsen	3 år Register som uppdateras årligen
9	Utvärdering av funktionaliteten hos grunderna för läroplanen och pedagogiken för den grundläggande konstundervisningen samt utvärdering av inlärningsresultaten	Läroanstalter	Separat utredning	NCU	5–7 år
10 NY	Utvärdering av genomförandet av den lokala läroplanen i den grundläggande konstundervisningen	Läroanstalter	Separat utredning	NCU	5–7 år
11 NY	Antalet läroanstalter som utnyttjar pedagogiska indikatorer i sin verksamhet	Läroanstalter	Separat utredning	Utbildningsstyrelsen	5–7 år

Tabell 3. Indikatorer som identifierats för målet "Tillgången till grundläggande konstundervisning och dess tillgänglighet förverkligas på lika villkor", 1/4: regional och konstområdesspecifik tillgång och tillgänglighet.

Tillgången till grundläggande konstundervisning och dess tillgänglighet förverkligas på lika villkor: regional och konstområdesspecifik tillgång och tillgänglighet

	Strategisk indikator	Indikatorinformationens källa	Datainsamling	Genomförare av datainsamlingen/ förslag till genomförare	Cykel/förslag till cykel för datainsamlingen
1	Antalet kommuner där grundläggande konstundervisning ordnas	Kommuner	Statistikcentralens gku-datainsamling	SC	2 år
2 NY	Regional tillgång till undervisning inom olika konstområden inom den grundläggande konstundervisningen enligt kommun	Läroanstalter	Statistikcentralens gku-datainsamling	SC	2 år
3 TILLÄGG (även icke-statsandel)	Antalet undervisningstimmar inom den grundläggande konstundervisningen enligt konstområde/undervisningsspråk	Läroanstalter	Statistikcentralens gku-datainsamling	SC	2 år
4 NY	Antalet undervisningstimmar inom den grundläggande konstundervisningen enligt läroanstaltstyp/lärokurs	Läroanstalter	Statistikcentralens gku-datainsamling	SC	2 år

Tabell 4. Indikatorer som identifierats för målet "Tillgången till grundläggande konstundervisning och dess tillgänglighet förverkligas på lika villkor", 2/4: olika befolkningsgruppers möjligheter att delta.

Tillgången till grundläggande konstundervisning och dess tillgänglighet förverkligas på lika villkor: olika befolkningsgruppers möjligheter att delta

	Strategisk indikator	Indikatorinformationens källa	Datainsamling	Genomförare av datainsamlingen/ förslag till genomförare	Cykel/förslag till cykel för datainsamlingen
1 TILLÄGG (även icke-statsandel)	Antalet deltagare i grundläggande konstundervisning enligt konstområde	Läroanstalter	Statistikcentralens gku-datainsamling	SC	2 år
2 TILLÄGG (även icke-statsandel)	Antalet personer som deltar i den grundläggande konstundervisningen enligt studiernas grundnivå/lärokurs	Läroanstalter	Statistikcentralens gku-datainsamling	SC	2 år
3 NY	Deltagande i grundläggande konstundervisning enligt kön	Läroanstalter	Statistikcentralens gku-datainsamling	SC	2 år
4 NY	Deltagande i grundläggande konstundervisning enligt ålder	Läroanstalter	Statistikcentralens gku-datainsamling	SC	2 år
5 NY	Antagningsprocent för grundläggande konstundervisning enligt konstområde/region (antal sökande/antagna elever)	Läroanstalter	Statistikcentralens gku-datainsamling	SC	2 år

Tabell 5. Indikatorer som identifierats för målet "Tillgången till grundläggande konstundervisning och dess tillgänglighet förverkligas på lika villkor", 3/4: ekonomisk tillgänglighet.

**Tillgången till grundläggande konstundervisning och dess tillgänglighet förverkligas på lika villkor:
ekonomisk tillgänglighet**

	Strategisk indikator	Indikatorinformationens källa	Datainsamling	Genomförare av datainsamlingen/ förslag till genomförare	Cykel/förslag till cykel för datainsamlingen
1 NY	Undervisningens pris för eleven: terminsavgiftens genomsnittliga storleksklass enligt studienivå	Läroanstalter	Separat utredning	Utbildningsstyrelsen	5–7 år
2	Antalet kommuner som tillämpar permanent betalningslättandspraxis	Kommuner	Kulturens TEAvisari	THL	2 år
3 NY	Antalet läroanstalter som tillämpar permanent betalningslättandspraxis	Läroanstalter	Statistikcentralens gku-datainsamling	SC	2 år
4	Antalet kommuner som tillämpar permanent praxis där kommunen följer upp antalet elever som avgiftsfritt deltar i grundläggande konstundervisning, dvs. antalet frielevsplatser	Kommuner	Kulturens TEAvisari	THL	2 år

Tabell 6. Indikatorer som identifierats för målet "Tillgången till grundläggande konstundervisning och dess tillgänglighet förverkligas på lika villkor", 4/4: lärmiljöernas tillgänglighet.

Tillgången till grundläggande konstundervisning och dess tillgänglighet förverkligas på lika villkor: lärmiljöernas tillgänglighet					
	Strategisk indikator	Indikatorinformationens källa	Datainsamling	Genomförare av datainsamlingen/förslag till genomförare	Cykel/förslag till cykel för datainsamlingen
1 NY	Antal undervisningstimmar som genomförts som distans- eller närundervisning	Läroanstalter	Statistikcentralens gku-datainsamling	SC	2 år
2 NY	Säkerhet/tillgänglighet i fysiska och digitala lärmiljöer	Läroanstalter	Utbildningsstyrelsens separata utredning Taiteen perusopetuksen tila	Utbildningsstyrelsen	5 år
3 NY	Antalet läroanstalter där en tillgänglighetskartläggning har gjorts	Läroanstalter	Utbildningsstyrelsens separata utredning Taiteen perusopetuksen tila	Utbildningsstyrelsen	5 år
4 NY	Antalet läroanstalter som ordnar grundläggande konstundervisning och där en digitaliseringsplan har utarbetats och tagits i bruk	Läroanstalter	Utbildningsstyrelsens separata utredning Taiteen perusopetuksen tila	Utbildningsstyrelsen	5 år

Tabell 7. Indikatorer som identifierats för målet "Kunskapsunderlaget för den grundläggande konstundervisningen stärks och kunskapen utnyttjas på bred front".**Kunskapsbasen för den grundläggande konstundervisningen stärks och kunskapen utnyttjas på bred front**

	Strategisk indikator	Indikatorinformationens källa	Datainsamling	Genomförare av datainsamlingen/ förslag till genomförare	Cykel/förslag till cykel för datainsamlingen
1 TILLÄGG	Referensarkitekturens användningsgrad i kommunerna	Kommuner	TEAviisari	THL	2 år (läggs till enkäten för 2025)
2 NY	Antalet läroanstalter som sparar uppgifter om studieprestationer i Koski-datalagret	Koski-datalagret	Koski-datalagrets statistik i Vipunen	Utbildningsstyrelsen	Årligen
3 TILLÄGG	Antalet lokala (aktuella) läroanstaltsspecifika läroplaner i tjänsten eGrunder	Studieinfo.fi/eGrunder	Utbildningsstyrelsens årliga rapportering	Utbildningsstyrelsen	Årligen (som en del av rapporteringen 2023)

Tabell 8. Indikatorer som identifierats för målet ”Strukturerna för den grundläggande konstundervisningen svarar flexibelt på samhällets föränderliga behov”.

Strukturerna för den grundläggande konstundervisningen svarar flexibelt på samhällets föränderliga behov

	Strategisk indikator	Indikatorinformationens källa	Datainsamling	Genomförare av datainsamlingen/ förslag till genomförare	Cykel/förslag till cykel för datainsamlingen
1 NY	Antalet läroanstalter som ordnar grundläggande konstundervisning	Kommuner (läroanstaltsregistret)	Statistikcentralens gku-datainsamling	SC	2 år
2 NY	Läroanstalternas storlek mätt i elevantal	Läroanstalter	Statistikcentralens gku-datainsamling	SC	2 år
3 NY	Antalet undervisningstimmar i olika typer av läroanstalter (gku-statsandel, fritt bildningsarbete-statsandel, icke-statsandel)	-	Statistikcentralens gku-datainsamling	SC	2 år
4	Samarbetets omfattning och former	Läroanstalter	Separata utredningen Taiteen perusopetuksen tila	Utbildningsstyrelsen	5 år
5 NY	Lokaler/fysiska lärmiljöer där grundläggande konstundervisning ordnas	Kommuner	Separata utredningen Taiteen perusopetuksen tila /Separat utredning om kulturlokaler	Utbildningsstyrelsen UKM	5 år
6 TILLÄGG	Antal kommuner med en utnämnd styrgrupp eller annan struktur som ansvarar för den regionala utvecklingen av och samarbetet inom den grundläggande konstundervisningen	Kommuner	Kulturens TEAviisari	THL	2 år/tillägg till datainsamlingen för 2025

Strukturerna för den grundläggande konstundervisningen svarar flexibelt på samhällets föränderliga behov

	Strategisk indikator	Indikatorinformationens källa	Datainsamling	Genomförare av datainsamlingen/ förslag till genomförare	Cykel/förslag till cykel för datainsamlingen
7 NY	Antalet läroanstalter som beviljats OKKA-certifikat eller som använder indikatorer för hållbar utveckling	Läroanstalter Förteckning över beviljade certifikat på webbplatsen Läroanstalternas certifiering för hållbar utveckling	OKKA-stiftelsens register	OKKA-stiftelsen	Årligen

Tabell 9. Indikatorer som identifierats för målet "Finansieringen av den grundläggande konstundervisningen stöder kvaliteten på och förnyelsen av den grundläggande konstundervisningen".

Finansieringen av den grundläggande konstundervisningen stöder kvaliteten på och förnyelsen av den grundläggande konstundervisningen

	Strategisk indikator	Indikatorinformationens källa	Datainsamling	Genomförare av datainsamlingen/förslag till genomförare	Cykel för datainsamlingen/förslag till cykel
1 NY	Effekten av statsunderstöd som allokerats till den grundläggande konstundervisningen	Läroanstalter/ statsunderstödsutredningar	Separat utredning/analys utifrån utredningar av statsunderstöd eller annat sätt som framkommit i samband med utvecklingen av statsunderstödsverksamheten	Utbildningsstyrelsen/UKM	5 år eller annan möjlig
2	Skillnaden mellan antalet kalkylerade undervisningstimmar som fastställts som grund för statsandelen för grundläggande konstundervisning och antalet faktiska undervisningstimmar per konstområde	Gku-statsandelsläroanstalter	Basuppgiftsenkät	Utbildningsstyrelsen	Årligen
3	Fördelningen av statsandelarna för grundläggande konstundervisning enligt konstområde och lärokurs	Gku-statsandelsläroanstalter	Basuppgiftsenkät	Utbildningsstyrelsen	Årligen
4 NY	Beloppet av kommunernas finansiering för grundläggande konstundervisning enligt konstområde och lärokurs	Läroanstalter	Statistikcentralens gku-datainsamling	SC	2 år
5 TILLÄGG	Beloppet av den statsandelsfinansiering per konstområde och lärokurs som allokeras till grundläggande konstundervisning som ges inom ramen för statsandelen för det fria bildningsarbetet	Läroanstalter för fritt bildningsarbete	Basuppgiftsenkät	Utbildningsstyrelsen	Årligen

Finansieringen av den grundläggande konstundervisningen stöder kvaliteten på och förnyelsen av den grundläggande konstundervisningen

	Strategisk indikator	Indikatorinformationens källa	Datainsamling	Genomförare av datainsamlingen/ förslag till genomförare	Cykel för datainsamlingen/ förslag till cykel
6 NY	Mängden annan avgiftsbelagd undervisning i undervisningstimmar och deltagarantal vid läroanstalter för grundläggande konstundervisning	Läroanstalter	Statistikcentralens gku-datainsamling	SC	2 år
7 NY	Totala kostnader för avläggande av studiernas grunddelar enligt lärokurs och konstområde, angivet i euro/elev	Läroanstalter	Separata utredningen Taiteen perusopetuksen tila	Utbildningsstyrelsen	Årligen

Bilaga 2. Stärkande av kunskapsunderlaget för den grundläggande konstundervisningen 2018–2023 (bl.a.):

- 2019: Den fördjupade lärokursen för den grundläggande konstundervisningen kopplades till den nationella referensramen för examina och andra kompetenshelheter.
- 2019: Den grundläggande konstundervisningen inkluderades i datainsamlingen Lärare och rektorer i Finland.
- 2019: Statistikcentralens enkät om hemkommunsersättning inom förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen preciserades med tanke på den grundläggande konstundervisningen. Enkäten har sedermera lagts ned, och informationsbehovet har förblivit oförändrat.
- 2019: Den grundläggande konstundervisningen anslöts till Kulturens TEAviisari.
- 2019: Anniina Suominens utredning Selvitys taiteen perusopetuksen rahoitusjärjestelmän uudistamistarpeista taiteen perusopetuksen saatavuuden turvaamiseksi sekä rahoitusjärjestelmän selkeyttämiseksi ja ajantasaistamiseksi publicerades.
- 2019: Lasse Garoffs utredning Mer än hobby! En kartläggning av den grundläggande konstundervisningen på svenska i Finland publicerades.
- 2018–2019: Projektet Tillgänglig hobby inom konst 2 (SATA2) genomfördes och guiden Tillgänglighetsguide för barnkulturcenter och utbildningsinstitutioner med grundläggande konstundervisning publicerades 2020.
- 2020: Undervisnings- och kulturministeriet anslöt tillstånden att ordna grundläggande konstundervisning till undervisningsförvaltningens styrnings- och regleringstjänst (OIVA).
- 2020: Tiia Luomas utredning Taiteen perusopetus 2020 – selvitys taiteen perusopetuksen järjestämisestä lukuvuonna 2019–2020 publicerades.
- 2021–: Åren 2021–2022 producerades en referensarkitektur för den grundläggande konstundervisningen, vars ibruktagande har stötts sedan 2022.
- 2021: Anni Valajärvis utredning Esiselvitys taiteen perusopetuksessa saavutetun osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen edistämistä publicerades.
- 2015–2021: Forskningsprojektet ArtsEqual genomfördes och i samband med det utarbetades också åtgärdsrekommendationer för den grundläggande konstundervisningen.
- 2022: Dan Sundbloms utredning Konstundervisning för barn och unga på svenska i Finland publicerades.
- 2022: Resultaten från Cupores forskningsprojekt Musiikin opintopolut publicerades.
- 2022: Taitoförbundets utredning Käsiyön koulutuspolkuja ja taitojen oppimisen elävä perintö. Selvitys käsiyön oppimisen mahdollisuuksista Suomessa publicerades.
- 2022: Utredningarna av Suomen sanataideopetuksen seura Sanataideopettaja: Tulevaisuuden toiveammatti – selvitys sanataideopetuksen tilasta 2020-luvulla och Ordkonst – framtidens utbildningsvägar och arbetsfält publicerades.

2023: I och med lagändringen förbättrades förutsättningarna för identifiering och erkännande av kompetens inom den grundläggande konstundervisningen när det blev möjligt att spara uppgifter om studieprestationer inom den grundläggande konstundervisningen i Utbildningsstyrelsens riksomfattande Koski-datalager.

2023: Statistikcentralens läroanstaltsregister uppdateras så att det gäller hela fältet av läroanstalter för grundläggande konstundervisning.

2021–2023: Kulturens kommundataprojekt KULTTI genomförs. Inom projektet utvecklas ett kunskapsunderlag som beskriver kommunernas kulturverksamhet.

2023– Regeringen ser över lagstiftningen om grundläggande konstundervisning. Målet är att förbättra undervisningens tillgänglighet med beaktande av de olika konstområdena.

UNDERVISNINGS- OCH KULTURMINISTERIET

PB 29 00023 Statsrådet
Tfn 0295 16001 (växel)
okm.fi/sv

ISSN 1799-0351 PDF
ISBN 978-952-263-925-7 PDF